

el

Ευρωπαϊκή Ένωση
Περιφερειακή πολιτική

info regio

| Αριθ. 25 | Μάρτιος 2008 |

panorama

**Περιφερειακή πολιτική,
αιεφόρος ανάπτυξη
και κλιματική αλλαγή**

Περιεχόμενα

Περιφερειακή πολιτική, αειφόρος ανάπτυξη και κλιματική αλλαγή

Αειφόρος ανάπτυξη και περιφερειακή ανάπτυξη – από την πρόκληση του κλίματος στην ενεργειακή δράση

Η κλιματική αλλαγή – και ο αντίκτυπός της στην παραγωγή και τις καταναλωτικές μας συνήθειες – αποκτά ολοένα σημαντικότερη θέση στην πολιτική για την αειφόρο ανάπτυξη.

Περιφερειακή προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή: μια πρόκληση για την ευρωπαϊκή χωροταξία

Οι Ευρωπαίοι καλούνται να θέσουν σε εφαρμογή έγκαιρα, επαρκή και οικονομικά αποδοτικά μέτρα προσαρμογής ώστε να αποφευχθεί ή να μετριαστεί η δυνητική ζημία της κλιματικής αλλαγής στα ανθρώπινα και οικολογικά συστήματα.

Οι περιφέρειες συνεργάζονται με στόχο την αειφόρο ανάπτυξη

Το δίκτυο «Greening Regional Development Programmes» (πρασινίζοντας περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα) (GRDP) ανέπτυξε διάφορα προϊόντα που επιτρέπουν στους δημόσιους φορείς να αποδώσουν τη δέουσα σπουδαιότητα στις περιβαλλοντικές πτυχές της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Το ΕΤΠΑ σε δράση: Ηνωμένο Βασίλειο, Αυστρία, Ελλάδα, URBACT

Μαρτυρία: Πολωνία

Δημοσιογραφική έρευνα: Καθ' οδόν προς μια οικονομία χαμηλού άνθρακα

Η Ανατολική Αγγλία είναι μια από τις λίγες ευρωπαϊκές περιφέρειες που διαφαίνεται ότι θα πετύχει τους νέους, φιλόδοξους στόχους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα στην ΕΕ.

Μαρτυρία: Κανάριοι Νήσοι (Ισπανία)

Το INTERREG σε δράση

3

7

10

13

14

16

20

21

Φωτογραφίες (σελίδες): Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1, 3, 4, 5, 6, 15), LIFE projects (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9), Mark Passmore (10, 11), South West Regional Office (12), Ecodyfi (13), Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau (13), ANATOLIKI S.A. (13), Commune Napoli (13), EEDA (16, 28, 29), Dong Energy A/S (17), Instituto Tecnológico de Canarias (20), ASECOR (21), Stadtreinigung Leipzig, Vital Signs project (21), GTK (21).

Εξώφυλλο: Πρόγραμμα ποταμού Νέστου: Φράγμα Θησαυρού για την κάλυψη αρδευτικών και ενεργειακών αναγκών (σε συνεργασία με τη Βουλγαρία), Δράμα, Ελλάδα. Για τη σύνταξη του παρόντος εργάστηκαν επίσης οι: Pierre Ergo, Jean-Luc Janot.

Εκδότης: Ana-Paula Laissy, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ Περιφερειακή Πολιτική. Το περιοδικό αυτό εκδίδεται στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά σε ανακυκλωμένο χαρτί.

Ο θεματικός φάκελος διατίθεται στις 22 γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm
Οι απόψεις που εκφράζονται στην παρούσα έκδοση είναι προσωπικές και δεν ταυτίζονται υποχρεωτικά με τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Αειφόρος ανάπτυξη και περιφερειακή ανάπτυξη – από την πρόκληση του κλίματος στην ενεργειακή δράση

Η κλιματική αλλαγή – και ο αντίκτυπός της στην παραγωγή και τις καταναλωτικές μας συνήθειες – αποκτά ολοένα σημαντικότερη θέση στην πολιτική για την αειφόρο ανάπτυξη. Βρίσκεται συνεπώς στον πυρήνα της περιφερειακής ανάπτυξης, ως μια άνευ προηγουμένου πρόκληση, αλλά και ευκαιρία για τις περιφέρειες της Ευρώπης, που καλούνται να δραστηριοποιηθούν στους τομείς της καινοτομίας και της δημιουργίας θέσεων εργασίας.

Μεγάλο φωτοβολταϊκό σύστημα που παράγει 530 MWh από ηλιακή ενέργεια στο Blons της Αυστρίας.

Η «βιώσιμη» ή «αιεφόρος» ανάπτυξη, όρος που εμπεριέχει την έννοια της ισορροπίας μεταξύ οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραμέτρων, αποτελεί εδώ και καιρό θεμελιώδη στόχο της ευρωπαϊκής πολιτικής. Ωστόσο, τώρα έρχεται στο προσκήνιο μια νέα πρόκληση: η κλιματική αλλαγή¹. Αν και οι διεργασίες που οδηγούν στην αλλαγή του κλίματος έχουν πολλές συνιστώσες (ατμόσφαιρα, ύδατα, έδαφος, βιοποικιλότητα) και σχετίζονται με πολλούς τομείς (μεταφορές και κατασκευές, βιομηχανία και γεωργία), υπάρχει ένας κοινός παρονομαστής: η ενέργεια. Η ενέργεια αυτή προέρχεται κατά κύριο λόγο από ορυκτά καύσιμα, τα οποία όχι μόνο συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό στο φαινόμενο του θερμοκηπίου αλλά επιπλέον προέρχονται από εναπομένοντα

αποθέματα. Η κατάσταση αυτή καθιστά την ΕΕ ευάλωτη στις διακυμάνσεις των τιμών καθώς εξαρτάται από τρίτες χώρες για τον ενεργειακό ανεφοδιασμό της.

Είναι λοιπόν λογικό η ενέργεια και η αλλαγή του κλίματος να αποτελούν δύο από τις επτά μείζονες προκλήσεις που καταγράφονται στη Στρατηγική της ΕΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη (SDS) που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2006. Οι άλλες έξι προκλήσεις που προσδιορίζονται στην εν λόγω στρατηγική είναι: αιεφόρες μεταφορές, αιεφόρος κατανάλωση και παραγωγή, διατήρηση των φυσικών πόρων, υγεία, κοινωνική ένταξη και δημογραφία και παγκόσμια φτώχεια.

(1) Πράσινη βίβλος που υποβάλλεται από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Η προσαρμογή της Ευρώπης στην αλλαγή του κλίματος – επιλογές δράσης για την ΕΕ [COM(2007) 354 τελικό]· και μελέτη PESETA σχετικά με τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής στην Ευρώπη: <http://peseta.jrc.es/>

Η πρώτη έκθεση της Επιτροπής σχετικά με τη στρατηγική για την αειφόρο ανάπτυξη

Στις 22 Οκτωβρίου 2007, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την πρώτη έκθεση προόδου σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη². Αν και η πρόοδος στον τομέα αυτό παραμένει σχετικά περιορισμένη, οι εξελίξεις στις ευρωπαϊκές και τις εθνικές πολιτικές είναι πιο ενθαρρυντικές, ιδίως στον τομέα της ενέργειας και της κλιματικής αλλαγής. Η νέα ολοκληρωμένη πολιτική που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο το Μάρτιο του 2007 συγκαταλέγεται στα σημαντικά μέτρα που έχουν ληφθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όλα σχεδόν τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει

στρατηγικές για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Σε αντίθεση με άλλους τομείς, και παρά τις βελτιώσεις στις επιδόσεις των οχημάτων, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκαλούνται από τις μεταφορές εξακολουθούν να αυξάνονται όσο αυξάνεται το ΑΕγχΠ. Στον τομέα της αειφόρου παραγωγής, τα αποτελέσματα είναι δύσκολο να αξιολογηθούν σε ευρεία κλίμακα. Αν και όλο και περισσότερες εταιρείες παρέχουν περιβαλλοντικά βιώσιμα προϊόντα και υπηρεσίες, και παράλληλα αυξάνονται οι πρωτοβουλίες για την ενθάρρυνση των «πράσινων τεχνολογιών» και της «οικολογικής σήμανσης», υπάρχουν ακόμη πολλές ανεκμετάλλετες δυνατότητες. Όσον αφορά τους φυσικούς πόρους, η κατάσταση είναι ανομοιογενής και πολυσύνθετη. Ξεχωρίζουν ωστόσο ορισμένοι τομείς υψηλής προτεραιότητας όπως η ποιότητα του εδάφους, η βιοποικιλότητα και οι θαλάσσιοι πόροι.

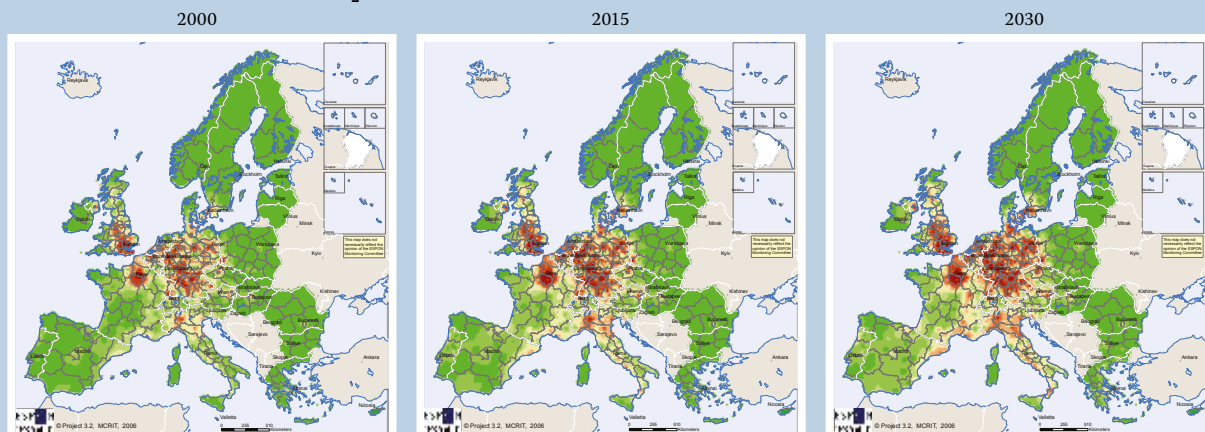
Ημέρα χωρίς αυτοκίνητα στις Βρυξέλλες (Βέλγιο).

Ενέργεια και περιφέρειες: μια μελέτη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Μια μελέτη³ που διεξήχθη υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και δημοσιεύτηκε το 2007 έχει ως αντικείμενο την υποστήριξη προς τις αειφορικές και ανανεώσιμες μορφές ενέργειας στα προγράμματα της πολιτικής συνοχής 2000-2006 στα 15 κράτη μέλη και στα σχέδια στο πλαίσιο των Εθνικών Στρατηγικών Πλαισίων Αναφοράς (ΕΣΠΑ) 2007-2013 των 27 κρατών μελών της ΕΕ.

Κατά την περίοδο 2000-2006, οι προβλεπόμενες δαπάνες για τις αειφορικές και ανανεώσιμες μορφές ενέργειας στο πλαίσιο των προγραμμάτων των διαρθρωτικών ταμείων ισοδυναμούσαν με περίπου 1 % των συνολικών δαπανών. Τα ΕΣΠΑ για τη χρηματοδοτική περίοδο 2007-2013 δείχνουν σημαντική αύξηση στον τομέα αυτό. Περίπου 15 δις. ευρώ έχουν προβλεφθεί για επενδύσεις στους τομείς των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της ενεργειακής απόδοσης και των καθαρών αστικών μεταφορών. Σε σύγκριση με την προηγούμενη περίοδο, το ποσό αυτό είναι πενταπλάσιο του ποσού που προέβλεπε ο στόχος «Σύγκλιση» και επταπλάσιο αυτού του στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση».

Σενάριο τάσεων: Εκπομπές CO₂ ανά μονάδα επιφάνειας λόγω οδικής κυκλοφορίας μεταξύ αστικών κέντρων

© Eurogeographics Association for the administrative boundaries origin of data: Based on output of KTEN, 2006. Κείμενα και χάρτες που προκύπτουν από ερευνητικά σχέδια στο πλαίσιο του προγράμματος ESPON και που παρουσιάζονται στην έκθεση αυτή, δεν απηχούν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Επιτροπής Παρακολούθησης του ESPON. Πηγή: MCRIT, ESPON

(2) Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - Έκθεση προόδου σχετικά με τη Στρατηγική για την Αειφόρο Ανάπτυξη 2007 [COM(2007) 642 τελικό].

(3) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικές πολιτικές της Ένωσης: Using sustainable and renewable energies in the context of the structural policy 2007-2013 (Χρήση αειφόρων και ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στο πλαίσιο της διαρθρωτικής πολιτικής 2007-2013) (Ιούνιος 2007).

■ Σταθμός ηλεκτροπαραγωγής από πηλοσώχο σχιστόλιθο στην Εσθονία.

Η μελέτη του Κοινοβουλίου παρουσιάζει 15 παραδείγματα ορθών πρακτικών και διατυπώνει τρεις γενικές συστάσεις: καθορισμός επιτεύξιμων στόχων, στρατηγικότερη προσέγγιση στους τομείς των αισιόφων και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και καλύτερη διαχείριση των ενεργειακών πτυχών των παρεμβάσεων σε συγκεκριμένους κλάδους.

Δύο φορές το 20 έως το 2020

Μια πρόταση οδηγίας⁴, η οποία υποβλήθηκε από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 23 Ιανουαρίου 2008, αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των προσπαθειών για την επίτευξη των ενεργειακών και κλιματικών στόχων που ενέκρινε το Συμβούλιο το Μάρτιο του 2007. Βασίζόμενη στους οικονομικούς και οικολογικούς λόγους υπέρ της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

και στην ανάγκη ενίσχυσης του υπάρχοντος νομοθετικού πλαισίου, η Επιτροπή προτείνει μια φιλόδοξη δέσμη μέτρων που σηματοδοτεί την αρχή μιας νέας «βιομηχανικής επανάστασης».

Μέσω των μέτρων αυτών θα επιδιωχθεί η επίτευξη των κάτωθι στόχων έως το 2020: μείωση των εκπομπών αερίου του θερμοκηπίου κατά 20 % στο σύνολο της ΕΕ σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 (30 % εάν υπάρξει διεθνής συμφωνία)· αύξηση του μεριδίου των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο 20 % επί της κατανάλωσης ενέργειας της ΕΕ έως το 2020 (από 8,5 % σήμερα)· και χρήση βιοκαυσίμων για την κάλυψη του 10 % των ενεργειακών αναγκών σε ό,τι αφορά τις μεταφορές, με την προϋπόθεση τα καύσιμα να παράγονται με οικονομικά βιώσιμο τρόπο. Προτείνεται επίσης μια βελτίωση του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών.

(4) Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Δύο φορές το 20 έως το 2020 – Η κλιματική αλλαγή και η ευκαιρία της Ευρώπης [COM(2008) 30 τελικό].

Το περιβάλλον και η αιεφόρος ανάπτυξη...

...στις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας 2007-13

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή¹, όπως εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο, παρέχουν στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες μια δέσμη κατευθυντήριων γραμμών με σκοπό την προώθηση της αρμονικής, ισόρροπης και αιεφόρου ανάπτυξης της Κοινότητας. Πολλές από αυτές τις κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες παρουσιάζονται συνοπτικά στη συνέχεια, αφορούν το περιβάλλον.

Κατευθυντήρια γραμμή 1.1.: «Να γίνουν η Ευρώπη και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικοί τόποι για επενδύσεις και απασχόληση». Αυτό συνεπάγεται την επέκταση και βελτίωση των υποδομών μεταφορών (1.1.1) παράλληλα με τη βελτίωση της περιβαλλοντικής απόδοσης των διαφόρων τρόπων μεταφοράς και την ισόρροπη κατανομή τους, σύμφωνα με τη Λευκή Βίβλο για την πολιτική μεταφορών.

Η ενίσχυση των συνεργιών ανάμεσα στην προστασία του περιβάλλοντος και στην ανάπτυξη (1.1.2) σημαίνει ότι πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στην αντιμετώπιση της ρύπανσης στην πηγή, κυρίως όσον αφορά τα απόβλητα. Το Συμβούλιο απευθύνει έκκληση για:

- μείζονες επενδύσεις σε υποδομές, προς συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία και τις δεσμεύσεις του Κιότο·
- ανασυγκρότηση του φυσικού περιβάλλοντος και διαφύλαξη της κληρονομιάς·
- δημιουργία ελκυστικών συνθηκών για τις επιχειρήσεις·
- λήψη μέτρων για την πρόληψη των κινδύνων μέσω της καλύτερης διαχείρισης των φυσικών πόρων·
- πιο στοχοθετημένη έρευνα·
- καλύτερη χρήση των ΤΠΕ·
- πιο καινοτομικές δημόσιες πολιτικές διαχείρισης.

Με στόχο τη λιγότερο εντατική χρησιμοποίηση των παραδοσιακών πηγών ενέργειας (1.1.3), οι προτεινόμενες ενέργειες έχουν ως εξής:

- ενίσχυση για έργα βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης και για αναπτυξιακά μοντέλα με χαμηλή ένταση ενέργειας·
- ενθάρρυνση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και των εναλλακτικών τεχνολογιών·
- συγκέντρωση των επενδύσεων σε παραδοσιακές πηγές ενέργειας ώστε να αναπτυχθούν δίκτυα στις περιπτώσεις που υπάρχουν ενδείξεις αδυναμίας της αγοράς.

Κατευθυντήρια γραμμή 1.2.: «Βελτίωση των γνώσεων και της καινοτομίας με στόχο την ανάπτυξη». Για τη διευκόλυνση της καινοτομίας και την προώθηση της επιχειρηματικότητας (1.2.3), τα κράτη μέλη καλούνται να αξιοποιήσουν τα ευρωπαϊκά πλεονεκτήματα στον τομέα των οικολογικών καινοτομιών και να προωθήσουν την εισαγωγή συστημάτων διαχείρισης περιβάλλοντος.

...στα Εθνικά Στρατηγικά Πλαίσια Αναφοράς και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα

Οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για τη συνοχή 2007-13 αποτέλεσαν τη βάση για την εκπόνηση των 27 «Εθνικών Στρατηγικών Πλαισίων Αναφοράς» (ΕΣΠΑ) που ενέκρινε η Επιτροπή. Τα ΕΣΠΑ αποτελούν τη βάση των 434 επιχειρησιακών προγραμμάτων, τα οποία έχουν ήδη εγκριθεί στην πλειονότητά τους.

Συνολικά, αυτά τα έγγραφα αντικατοπτρίζουν την ευρεία δέσμευση των κρατών μελών για την προστασία του περιβάλλοντος και την πρόληψη των κινδύνων, με συνολικό προϋπολογισμό 51 δισ. ευρώ. Στο πλαίσιο των νέων προγραμμάτων για την περίοδο 2007-13, οι ενισχύσεις της πολιτικής συνοχής που θα διατεθούν για τις αιεφορικές και ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και τις καθαρές αστικές μεταφορές ανέρχονται σε 15,2 δισ. ευρώ.

...στην πρωτοβουλία «Περιφέρειες για την οικονομική αλλαγή»

Η πρωτοβουλία αυτή δρομολογήθηκε από την Επιτροπή με στόχο τη διευκόλυνση της υλοποίησης των στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών μέσω της διαπεριφερειακής συνεργασίας και του δικτύου αστικής ανάπτυξης Urbact. Για την πρωτοβουλία διατέθηκαν 327 εκατ. ευρώ και προβλέφθηκαν 30 θέματα προτεραιότητας, εκ των οποίων δέκα και πλέον επικεντρώνονται στο περιβάλλον.

...στους κανονισμούς των διαρθρωτικών ταμείων και του Ταμείου Συνοχής

Οι νέοι κανονισμοί για τα διαρθρωτικά ταμεία και το Ταμείο Συνοχής δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις περιβαλλοντικές πτυχές της αιεφόρου ανάπτυξης. Ο γενικός κανονισμός κάνει αναφορά σε αυτές στον ορισμό των στόχων και της αποστολής των ταμείων (άρθρο 3), ενώ το άρθρο 17 τοποθετεί τη δράση των ταμείων εξ ολοκλήρου στο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης και της προώθησης του στόχου της προστασίας και της βελτίωσης του περιβάλλοντος.

Ο κανονισμός για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) παραθέτει τα περιβαλλοντικά μέτρα που προβλέπονται σε όλους τους τομείς για καθένα από τους νέους στόχους προτεραιότητας: Σύγκλιση (Άρθρο 4), Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση (Άρθρο 5), Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία (Άρθρο 6).

Το άρθρο 1 του Κανονισμού για το Ταμείο Συνοχής επαναλαμβάνει ότι το Ταμείο δημιουργείται με σκοπό να ενισχυθεί η οικονομική και κοινωνική συνοχή της Κοινότητας με προοπτική την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης ενώ το άρθρο 2 τονίζει τη νέα εστίαση του Ταμείου στη βιώσιμη ανάπτυξη κηρύσσοντας επιλέξιμους τους τομείς της «ενεργειακής απόδοσης» και των «ανανεώσιμων πηγών ενέργειας».

Η φροντίδα των οικοσυστημάτων μάς αφορά όλους.

(1) Απόφαση 2006/702/ΕΚ του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 2006, για τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές της Κοινότητας για τη συνοχή.

Περιφερειακή προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή: μια πρόκληση για την ευρωπαϊκή χωροταξία

Των Ronan Uhel και Stéphane Isoard¹

Οι Ευρωπαίοι καλούνται να θέσουν σε εφαρμογή έγκαιρα, επαρκή και οικονομικώς αποδοτικά μέτρα προσαρμογής ώστε να αποφευχθεί ή να μετριαστεί η δυνητική ζημία της κλιματικής αλλαγής στα ανθρώπινα και οικολογικά συστήματα.

Οι πλημμύρες είναι η πρώτη ορατή συνέπεια της κλιματικής αλλαγής.

Οι χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ίσως να μην πλήξουν την Ευρώπη φέτος ή του χρόνου. Δεν έχουμε όμως την πολυτέλεια να εφησυχάζουμε. Τη χρονιά που πέρασε, οι καταστροφικές δασικές πυρκαγιές στην Ελλάδα και οι πλημμύρες στο Ηνωμένο Βασίλειο μας έδειξαν για ακόμη μια φορά τις ολέθριες συνέπειες που μπορούν να έχουν τα στοιχεία της φύσης στην ανθρώπινη υγεία και στα οικοσυστήματα καθώς και τις κοινωνικο-οικονομικές προεκτάσεις τους. Αν και οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής ποικίλλουν σημαντικά από το ένα σημείο της Ευρώπης στο άλλο, σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Διακυβερνητικής Επιτροπής για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), η συχνότητα και η ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων θα αυξηθούν στο μέλλον λόγω της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Ακόμη και αν έπαινε κάθε είδους εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου αυτή τη στιγμή, οι αλλαγές αυτές θα συνέχιζαν την πορεία τους για πολλές δεκαετίες ακόμη και, στην περίπτωση της ανόδου της

στάθμης της θάλασσας, για ολόκληρους αιώνες. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, το 2100 οι θερμοκρασίες στην Ευρώπη θα είναι 2-6 °C μεγαλύτερες σε σχέση με τα επίπεδα του 1990.

Ανάγκη για προσαρμογή: ένα περιφερειακό και εδαφικό ζήτημα

Η νοτιοανατολική Ευρώπη, η Μεσόγειος και η Κεντρική Ευρώπη είναι οι πλέον ευάλωτες περιοχές στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Από την άλλη, η Βόρεια Ευρώπη και ορισμένες περιφέρειες της Δυτικής Ευρώπης ενδέχεται να ευνοηθούν από την κλιματική αλλαγή ιδίως από την άποψη της γεωργίας, αν και για περιορισμένο χρονικό διάστημα. Η κλιματική αλλαγή μπορεί να οδηγήσει σε αυξημένη παραγωγικότητα των δασών υπό εμπορική εκμετάλλευση στη Βόρεια Ευρώπη, ενώ αναμένεται το αντίθετο αποτέλεσμα στις μεσογειακές περιοχές

(1) Ο Ronan Uhel είναι επικεφαλής Χωρικής ανάλυσης και ο Stéphane Isoard διαχειριστής έργου στον τομέα των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΕΥΠ).

European Environment Agency, Kongens Nytorv 6, 1050 Copenhagen K, Denmark. www.eea.europa.eu

και την ηπειρωτική Ευρώπη λόγω των συχνότερων ξηρασιών. Επιπλέον, ο κίνδυνος πυρκαγιών στη Νότια Ευρώπη θα αυξηθεί. Οι ορεινές περιοχές, όπως οι Άλπεις, είναι ιδιαίτερες ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή και ήδη υφίστανται τις επιπτώσεις θερμοκρασιακών αυξήσεων υψηλότερων του μέσου όρου· στις περιοχές αυτές, το λιώσιμο των παγετώνων και των μονίμων παγωμένων εδαφών ή πετρωμάτων (γνωστά ως περμαφρόστ) είναι πιθανό να οδηγήσουν σε μαζικές φυσικές καταστροφές, διάβρωση του εδάφους και πλημμύρες. Η Αυστρία έχει ήδη αρχίσει την αξιολόγηση αυτών των κινδύνων και των συναφών επιπτώσεων στο χειμερινό τουρισμό της, εκτιμώντας την τρωτότητά της στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και εκπονεί δυνητικά σχέδια δράσης ώστε να προσαρμοστεί εγκαίρως ελαχιστοποιώντας το κόστος για την κοινωνία. Η κλιματική αλλαγή μπορεί να έχει σοβαρότατες συνέπειες για τις παράκτιες ζώνες λόγω της ανόδου της στάθμης των υδάτων και των αλλαγών στη συχνότητα ή/και στην ένταση των καταγίδων. Οι Κάτω Χώρες, σε συνεργασία με ενδιαφερόμενα μέρη από όλους τους οικονομικούς κλάδους, αναπτύσσουν σχέδια για το μετριασμό των κινδύνων λόγω παράκτιων πλημμυρών και υπερχειλίσης των ποταμών. Τα παράκτια ενδιαιτήματα και οικοσυστήματα στη Βαλτική, τη Μεσόγειο και τη Μαύρη

Το τρίχωμα της αρκτικής αλεπούς έχει ήδη επηρεαστεί από την κλιματική αλλαγή.

Θάλασσα είναι αυτά που διατρέχουν το μεγαλύτερο κίνδυνο ενόψει της απώλειας μεγάλου μέρους των υδροβιότοπων στις περιοχές αυτές.

Συνεπώς, οι Ευρωπαίοι πρέπει να συνειδητοποιήσουν το μέγεθος του προβλήματος και να θέσουν σε εφαρμογή έγκαιρα, επαρκή και οικονομικώς αποδοτικά μέτρα προσαρμογής ώστε να αποφευχθεί ή να μετριαστεί η δυνητική ζημία αυτών των φαινομένων στα ανθρωπίνια και οικολογικά συστήματα. Ο μετριασμός της έκθεσης στους κινδύνους και η αύξηση της προσαρμοστικότητας αποτελούν κοινή και επιτακτική προτεραιότητα για όλες τις χώρες, τις περιφέρειες, τις επιχειρήσεις και τα ενδιαφερόμενα μέρη στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Κενά στην πληροφόρηση και στη γνώση

Οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και το κοινό έχουν ανάγκη από πληροφόρηση και μια από τις βασικές προκλήσεις θα είναι η βαθύτερη κατανόηση της κλιματικής αλλαγής και των επιπτώσεών της σε περιφερειακή κλίμακα ώστε να αναπτυχθούν και να εφαρμοστούν οι βέλτιστες δυνατές επιλογές προσαρμογής. Επί του παρόντος, δεν γνωρίζουμε αρκετά για να υλοποιήσουμε στρατηγική και συντονισμένη δράση σε επίπεδο ΕΕ ή εθνικό επίπεδο πόσω μάλλον σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Ο εμπλουτισμός της γνωσιακής μας βάσης αποτελεί προτεραιότητα. Ορισμένες χώρες εκπονούν ή έχουν ήδη εκπονήσει εθνικές αξιολογήσεις «τρωτότητας» ή/και εθνικά

σχέδια προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή (π.χ. Δανία, Φινλανδία, Γαλλία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία, Κάτω Χώρες, Ηνωμένο Βασίλειο). Ωστόσο, πρέπει να διεξάγουμε περισσότερες αξιολογήσεις τρωτότητας και προσαρμοστικότητας σε όλους τους κύριους οικονομικούς τομείς και για διάφορες περιβαλλοντικές παραμέτρους, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα αναλυτικά εργαλεία, όπως ο χωρικός σχεδιασμός, για κάθε ζήτημα. Χρειαζόμαστε περισσότερες έγκυρες έρευνες και συντονισμένες αναλύσεις ώστε να μπορέσουμε να εκπονήσουμε σύνολα δεδομένων και μοντέλα αναφοράς, όπως για παράδειγμα ένα περιφερειακό αναδρομικό μοντέλο προσομοίωσης του κλίματος της Ευρώπης που θα επιτρέψει τη διασύνδεση βελτιωμένων υδρολογικών μοντέλων με την κλιματική αλλαγή. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να θέσουμε θεμελιώδη ερωτήματα όπως, για παράδειγμα, κατά πόσο η λειψυδρία σε κάποια περιοχή αποτελεί συνέπεια της μείωσης των ατμοσφαιρικών κατακρημνίσεων ή κακής διαχείρισης.

Το οικονομικό κόστος των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής (δηλαδή το κόστος της μη ανάληψης δράσης) επικαθορίζει ολοένα και περισσότερο το διάλογο για τη χάραξη πολιτικών. Αυτό είναι αναγκαίο αν θέλουμε να αναπτύξουμε επαρκείς προσαρμοστικές αντιδράσεις προκειμένου να μετριασθούν οι ζημιές ή να

Τα αεροπορικά ταξίδια είναι μια από τις ταχύτερα αυξανόμενες πηγές ρύπανσης και εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

αξιοποιηθούν οι ευκαιρίες που θα προκύψουν από την κλιματική αλλαγή. Τα οικονομικά κόσθη συνιστούν έναν κοινό δείκτη για την αξιολόγηση και την παρακολούθηση της κατάστασης σε διάφορους τομείς και θα μας βοηθήσουν να εντοπίσουμε τα ζητήματα που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Υπάρχει επίσης ανάγκη για μια οικονομική προοπτική στις ευρωπαϊκές και τις εθνικές πολιτικές προσαρμογής προκειμένου να εμπλουτιστούν οι γνώσεις μας σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Διαθέτουμε πράγματι πολύ λίγες ποσοτικοποιημένες πληροφορίες σχετικά με το κόστος της προσαρμογής και πρέπει επειγόντως να δημιουργήσουμε μια αποδεδειγμένη βάση η οποία θα επιτρέπει την ενημερωμένη, οικονομικά αποδοτική και αναλογική προσαρμογή στην Ευρώπη.

Οι ορθές πρακτικές στις προκαταρκτικές ενέργειες προσαρμογής, ιδίως όσες αφορούν τα τρέχοντα ακραία καιρικά φαινόμενα, πρέπει να καταγράφονται και να διαχέονται. Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Περιβάλλοντος (ΕΥΠ) δημιούργησε μια βάση δεδομένων σχετικά με τις ενέργειες των κρατών μελών στον τομέα των υδάτων αλλά αυτή πρέπει να ενημερώνεται τακτικά από τους αρμόδιους εθνικούς φορείς και να διευρυνθεί ώστε να περιλάβει τα νέα κράτη μέλη και άλλους τομείς. Διατίθενται επίσης πολύτιμες πληροφορίες από άλλα διεθνή πλαίσια, για παράδειγμα, η Σύμβαση-πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών για την αλλαγή του κλίματος και η IPCC διαθέτουν μεγάλο όγκο δεδομένων σχετικά με την τρωτότητα και την προσαρμογή, αλλά αυτές οι πληροφορίες πρέπει να διατεθούν σε ευρύτερο κοινό.

Τα αποτελέσματα των έως τώρα ερευνητικών προγραμμάτων δεν κοινοποιήθηκαν πλήρως στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τα λοιπά ενδιαφερόμενα μέρη, σε μορφή που να επιτρέπει την κατανόησή τους. Υπάρχουν ορισμένες φωτεινές εξαιρέσεις όπως το ESPACE (European Spatial Planning: Adapting to Climate Events) και το BRANCH (Biodiversity Requires Adaptation in Northwest Europe under a Changing climate), δύο σχέδια που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος INTERREG, αλλά συνολικά υπάρχει επείγουσα ανάγκη για σχέδια που θα παράσχουν καθοδήγηση και εργαλεία για τη χάραξη πολιτικών και θα μας βοηθήσουν να οικοδομήσουμε αποδοτικά διεθνικά και υποεθνικά δίκτυα.

Το πλαίσιο των πολιτικών και οι προοπτικές τους

Η πράσινη βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (2007)² παρέχει το πλαίσιο εντός του οποίου μπορούν να συντονιστούν οι επιμέρους δράσεις. Οι διαδικασίες διαβούλευσης πρέπει να είναι διεξοδικές ώστε η Ευρώπη να έχει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για το σύνολο των μηχανισμών άμεσης χρηματοδότησης που διαθέτει (π.χ. γεωργία, συνοχή, αλληλεγγύη, το χρηματοδοτικό μέσο LIFE+), χωρίς να αγνοηθεί η υπάρχουσα νομοθεσία και οι νέες πολιτικές προς χάραξη. Η πράσινη βίβλος για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή έθεσε σε κίνηση τη διαδικασία χάραξης πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ, η οποία πρόκειται να υποστηριχθεί και να αναπτυχθεί περαιτέρω με την ευρωπαϊκή συμβουλευτική ομάδα για την εκπόνηση μιας λευκής βίβλου για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η οποία θα δημοσιευτεί στα τέλη του 2008. Επιπλέον, άλλες τομεακές πολιτικές, όπως η οδηγία για τις πλημμύρες (κοινή θέση του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου το 2007) και η ανακοίνωση για τη λειψυδρία και την ξηρασία που εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Ιούλιος 2007), παρέχουν ένα χρήσιμο και συμπληρωματικό πλαίσιο πολιτικής που θέτει επί τάπητος τις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος. Εκπονείται επίσης μια ανακοίνωση σχετικά με τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής για την ανθρώπινη υγεία. Από την άποψη της εδαφικής και της περιφερειακής ανάπτυξης, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή τίθεται ολοένα και περισσότερο στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος. Στην άτυπη σύνοδο υπουργών που έλαβε χώρα στη Λειψία το Μάιο του 2007, οι υπουργοί που είναι αρμόδιοι για τη χωροταξική ανάπτυξη στα κράτη μέλη της ΕΕ κατέληξαν σε μια «εδαφική ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και σε ένα «Σχέδιο δράσης για την εδαφική συνοχή» το Νοέμβριο του 2007· τόσο στη μεν όσο και στο δε, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή συνιστά μείζον θέμα. Σε αυτό το πλαίσιο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπονεί μια πράσινη βίβλο για την εδαφική συνοχή η οποία θα δημοσιευτεί το 2008. Άλλες συναφείς πολιτικές με εδαφική διάσταση είναι η οδηγία για τη θαλάσσια στρατηγική, η γαλάζια βίβλος για μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική, καθώς και η οδηγία INSPIRE για δημιουργία υποδομής χωρικών πληροφοριών. Ενόψει αυτών των εξελίξεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να προσαρμόσει τις δομές διακυβέρνησής της ώστε να ανταποκριθούν στην διατομεακή φύση της προσαρμογής. Σε αντίθετη περίπτωση, θα τεθεί σε κίνδυνο ολόκληρη η προσπάθεια προσαρμογής. Αυτό καταδείχθηκε σαφώς από το σχέδιο ESPACE, που παρέχει ουσιαστική καθοδήγηση σε θέματα προσαρμογής στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής που ασχολούνται με τη διαχείριση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στο χωρικό σχεδιασμό για τη διαχείριση των υδάτων. Το σχέδιο αυτό προβλέπει την ανάδειξη της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή σε μείζονα στόχο του χωροταξικού σχεδιασμού, ξεφεύγοντας από τα συνηθή χρονικά όρια του σχεδιασμού ώστε να γίνουν κατανοητοί οι κίνδυνοι που ενέχονται στο κλίμα και να δοθεί ώθηση στους πρωτοπόρους της προσαρμογής. Αυτό το είδος σχεδίου πρέπει να επεκταθεί και σε άλλες καιρίες περιφέρειες και τομείς που χρήζουν προσαρμογής όπως η ξηρασία

και η λειψυδρία στις περιφέρειες της Νότιας Ευρώπης και της Μεσογείου. Ένα πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η υλοποίηση δράσεων μέσω των υπαρχουσών στρατηγικών και πολιτικών. Για παράδειγμα, προκειμένου να αυξηθεί η διαθεσιμότητα και η ποιότητα του νερού και να μετριαστούν οι συνέπειες των πλημμυρών, πρέπει να αξιοποιηθεί η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα και η σταδιακή/κυκλική προσέγγιση που προκρίνει. Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη της ΕΕ να λαμβάνουν τώρα μέτρα ώστε να συζητηθεί πώς μπορεί να διασφαλιστεί η ενσωμάτωση της κλιματικής αλλαγής στα σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής ήδη από τον πρώτο κύκλο που θα ξεκινήσει το 2009. Μπορούν να γίνουν ουσιαστικές διασυνδέσεις με τη χωροταξία δεδομένου ότι απαιτείται η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερόμενων φορέων προκειμένου η προσαρμογή να γίνει αποδεκτή και να επιτύχει. Μεταξύ των σημαντικών ενδιαφερόμενων μερών συγκαταλέγονται οι υποεθνικές και τοπικές αρχές, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες. Ειδικότερα οι χωροτάκτες θα κληθούν να εργαστούν εντός των αντίστοιχων πλαισίων ώστε να διασφαλιστεί ότι θα λαμβάνουν υπόψη την κλιματική αλλαγή· καθώς πρόκειται για άτομα που ασχολούνται με σχεδιασμό σε διαφορετικές κλίμακες, θα μπορέσουν να προάγουν την αξιολόγηση της προσαρμοστικότητας ενοποιώντας τις επιμέρους προσεγγίσεις.

Η ανάπτυξη και εφαρμογή μέτρων προσαρμογής είναι ένα σχετικά νέο ζήτημα.

Η ανάπτυξη και η υλοποίηση μέτρων προσαρμογής είναι ένα σχετικά νέο ζήτημα. Η κλιματική αλλαγή έχει ευρύτερες επιπτώσεις τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον, σε όλους τους τομείς και τις περιφέρειες που δεν έχουν ενσωματωθεί επαρκώς στις εξελίξεις σε άλλους τομείς (π.χ. διαχείριση εδαφών και οικοσυστημάτων). Αυτές οι αλληλεπιδράσεις πρέπει να τεκμηριωθούν προκειμένου να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική και ολοκληρωμένη χάραξη πολιτικών, κυρίως βάσει προηγμένων κλιματικών σεναρίων σε περιφερειακό επίπεδο, η βαθύτερη κατανόηση της έννοιας της «ορθής πρακτικής» μέσω της ανταλλαγής πληροφοριών, η συμμετοχή δημόσιων και ιδιωτικών φορέων, και, τέλος, να διασφαλιστεί η συνεκτικότητα των μέτρων προσαρμογής με τους άλλους στόχους πολιτικής. Πρέπει να αναλάβουμε δράση στην Ευρώπη τώρα, όλοι μαζί ώστε η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή να αντιμετωπιστεί όπως αντιμετωπίζεται και ο μετριασμός της. Οι δράσεις μας πρέπει να είναι βιώσιμες, συνεπείς και εναρμονισμένες με τις στρατηγικές μετριασμού της. Όλα τα επίπεδα της κοινωνίας μας πρέπει να συμμετάσχουν και απαιτούνται νέα πλαίσια δράσης ώστε να διασφαλιστεί η συμμετοχή και η συμβολή τους.

Για περισσότερες πληροφορίες:
information.centre@eea.europa.eu

(2) Πράσινη βίβλος που υποβάλλεται από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Η προσαρμογή της Ευρώπης στην αλλαγή του κλίματος – επιλογές δράσης για την ΕΕ [COM(2007) 354].

Οι περιφέρειες συνεργάζονται στόχο την αιεφόρο ανάπτυξη

των Flora Dewar και Julie Verré¹

Το δίκτυο **Greening Regional Development Programmes** (πρασινίζοντας περιφερειακά αναπτυξιακά προγράμματα) (GRDP) ανέπτυξε διάφορα προϊόντα που επιτρέπουν στους δημόσιους φορείς να αποδώσουν τη δέουσα σπουδαιότητα στις περιβαλλοντικές πτυχές της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Συμμετέχοντες σε σεμινάριο στο Exeter της Αγγλίας το 2006.

Κάθε χρόνο, εκατοντάδες δισεκατομμύρια ευρώ δαπανώνται για την ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρώπης. Τα χρήματα αυτά αποτελούν ένα τεράστιο δυναμικό για την ανάπτυξη των περιφερειών, και μάλιστα με τρόπο που να προστατεύει ή να βελτιώνει το περιβάλλον· ωστόσο, συχνά οι τοπικές αρχές δυσκολεύονται να το πετύχουν.

Με στόχο την αξιοποίηση αυτού του δυναμικού δημιουργήθηκε το δίκτυο «Greening Regional Development Programmes» (GRDP), το 2004. Οι εταίροι του δικτύου GRDP επιδιώκουν την προώθηση πιο αποτελεσματικών περιφερειακών προγραμμάτων, τα οποία να πετυχαίνουν βιώσιμα αποτελέσματα για τους ντόπιους πληθυσμούς.

Η σύμπραξη GRDP ασχολήθηκε επί 3 χρόνια με την ανάπτυξη προϊόντων που βοηθούν τους δημόσιους φορείς ανά την

Ευρώπη να αποδώσουν στα περιβαλλοντικά ζητήματα βαρύτητα ανάλογη με αυτή που αποδίδεται στους συνήθεις οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους κατά την εκπόνηση των αναπτυξιακών προγραμμάτων που υποστηρίζονται από την ΕΕ, για την περίοδο 2007-2013.

Οι απαρχές του σχεδίου GRDP

Το σχέδιο GRDP αφορούσε τη δημιουργία ενός πανευρωπαϊκού δικτύου με χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Interreg III C της ΕΕ. Η ιδέα για τη δημιουργία του προήλθε από τις συζητήσεις μιας κεντρικής ομάδας εταίρων από την Ιταλία, την Αυστρία, την Ισπανία, τη Μάλτα, την Αγγλία και την Ουαλία. Οι εταίροι αυτοί συζήτησαν τις εμπειρίες

(1) Αντίστοιχα, υπεύθυνη εξωτερικών σχέσεων και διευθύντρια προγράμματος GRDP. Environment Agency for England and Wales, Manley House, Kestrel Way, Sowton Industrial Estate, Exeter EX2 7 LQ, UK. www.envisionsw.org

τους αναφορικά με τη συμπερίληψη της περιβαλλοντικής διάστασης σε περιφερειακά προγράμματα που υλοποιούνται με τη στήριξη των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ.

Αν και οι κανόνες της ΕΕ για τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων ορίζουν ότι το περιβάλλον και η αιεφόρος ανάπτυξη πρέπει να βρίσκονται στον πυρήνα των αναπτυξιακών προγραμμάτων, πολλές περιφέρειες αντιμετωπίζουν δυσκολίες να εφαρμόσουν αυτή την αρχή. Το δίκτυο GRDP φιλοδοξούσε να συνδράμει αυτές τις περιφέρειες.

Στο σχέδιο αυτό συμμετείχαν τριάντα εννέα εταιίροι. Η σύμπραξη χαρακτηρίστηκε από μεγάλη ποικιλία. Οι εταιίροι ήταν τοπικές, περιφερειακές και εθνικές αρχές, περιβαλλοντικές υπηρεσίες, υπηρεσίες ανάπτυξης και ερευνητικά ινστιτούτα από οκτώ κράτη μέλη. Το σχέδιο βασίστηκε στην ιδέα ότι οι εταιίροι ήθελαν να διδαχθούν ο ένας από τον άλλο και να αναπτύξουν μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση για την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης στα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης.

Ως «ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης» νοείται η αντιμετώπιση του περιβάλλοντος ως θέματος ίσης βαρύτητας με τις κοινωνικές και οικονομικές παραμέτρους σε όλα τα στάδια της ανάπτυξης και της υλοποίησης ενός περιφερειακού προγράμματος. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η σύμπραξη εδραίωσε ισχυρούς δεσμούς με κείριους φορείς και δίκτυα σε όλη την ΕΕ, όπως για παράδειγμα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Περιβαλλοντικών Αρχών (ENEA).

Προϊόντα του GRDP

Στην αρχή του σχεδίου διενεργήθηκε ένας ενδελεχής έλεγχος στις συμμετέχουσες περιφέρειες για την καταγραφή ορθών πρακτικών και απτών λύσεων στον τομέα της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. Ο έλεγχος εντόπισε επίσης μελέτες περιπτώσεων που περιγράφουν πώς η περιβαλλοντική διάσταση ενσωματώθηκε επιτυχώς στα διαρθρωτικά ταμεία και σε άλλα αναπτυξιακά προγράμματα. Βάσει αυτών των δεδομένων, οι εταιίροι του GRDP προσδιόρισαν τέσσερα θέματα εργασίας και διοργανώθηκαν τέσσερα τεχνικά εργαστήρια. Μετά τα εργαστήρια, ακολούθησε σειρά δημοσιεύσεων επί διαφόρων θεμάτων σχετικών με την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης.

Το 2006, το GRDP εξέδωσε έναν οδηγό που έτυχε θερμότατης υποδοχής σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο τίτλος του οδηγού ήταν «Handbook on Strategic Environment Assessment (SEA) for Cohesion Policy» [Οδηγός στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης (ΣΠΑ) στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής] 2007-13 (βλ. πλαίσιο 1).

Χάρτης και πακέτο οδηγιών (Toolkit)

Οι τελευταίες δημοσιεύσεις συνοψίζουν τα βασικά πορίσματα του GRDP. Πρόκειται για το Χάρτη GRDP και ένα πακέτο οδηγιών με τίτλο «Πέρα από τη συμμόρφωση: πώς μπορούν οι περιφέρειες να συμβάλουν στην οικοδόμηση μιας αιεφόρου Ευρώπης».

Ο Χάρτης GRDP απευθύνεται σε όλους τους ευρωπαϊκούς δημόσιους φορείς. Πρόκειται για μια συνοπτική συλλογή των βασικών αρχών που διέπουν την ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διάστασης σε προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης. Μέσω της υπογραφής του Χάρτη, δεσμεύονται να επιδιώξουν όσο το δυνατό πιο αιεφόρα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης, να συνεργαστούν με τους εταιίρους τους και να υποστηρίξουν τις «πράσινες» πρωτοβουλίες.

Το πακέτο οδηγιών GRDP, που συνοδεύεται από CD-ROM με μελέτες περιπτώσεων, έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους δημόσιους φορείς να ενσωματώσουν τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τη διάσταση του περιβάλλοντος στην περιφερειακή ανάπτυξη. Περιέχει μια συλλογή ενημερωτικών δελτίων, κατευθυντήριες γραμμές και ορθές πρακτικές σε θέματα κρίσιμα για την περιβαλλοντική ενσωμάτωση. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές, που διατίθενται σε επτά γλώσσες, δίνουν πρακτικές συμβουλές σχετικά με το πώς μπορεί να επιτευχθεί αυξημένη αποδοτικότητα και εξοικονόμηση χρημάτων μέσω πιο «πράσινων» προγραμμάτων και σχεδίων. Διοργανώθηκαν εργαστήρια σε όλη την Ευρώπη για τη διάχυση των βασικών στοιχείων του πακέτου, ήτοι: Το περιβάλλον ως μοχλός οικονομικής ανάπτυξης, Στρατηγική Περιβαλλοντική Αξιολόγηση, Οι εταιικές σχέσεις ως μέσο για την προαγωγή «πράσινων» προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, Πώς να «πρασινίζετε» τα σχέδιά σας.

Οδηγός στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης (ΣΠΑ) στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής

Ο Οδηγός στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής 2007-2013 παρέχει πληροφορίες, πηγές και διαδικαστικές κατευθύνσεις σε όσους τις έχουν ανάγκη για τη διεξαγωγή μιας στρατηγικής περιβαλλοντικής αξιολόγησης στο πλαίσιο των προγραμματικών εγγράφων της πολιτικής συνοχής. Το κείμενο του Οδηγού αναρτήθηκε στο δικτυακό τόπο της Γενικής Διεύθυνσης Περιφερειακής Πολιτικής της ΕΕ μαζί με τα υπόλοιπα έγγραφα καθοδήγησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που απευθύνονται σε όσους ασχολούνται με την υλοποίηση ευρωπαϊκών διαρθρωτικών δράσεων. Το εργαλείο αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί ευρέως χάρη στους εταιίρους οι οποίοι το μετάφρασαν στα λιθουανικά, τα ελληνικά, τα ιταλικά, τα πορτογαλικά, τα πολωνικά και τα ρουμανικά. Επίσης, πολλές αρχές από διάφορα κράτη μέλη χρησιμοποίησαν τη μεθοδολογία ΣΠΑ του GRDP για τα νέα επιχειρησιακά προγράμματα 2007-2013. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, η μεθοδολογία αυτή χρησιμοποιήθηκε επιτυχώς για τη διενέργεια τριών ΣΠΑ σε διαφορετικές περιφέρειες.

Το εγχειρίδιο είναι διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/doc/sea_handbook_final_foreword.pdf

10 συμβουλές για πιο «πράσινες» περιφέρειες, εμπνευσμένες από το πακέτο οδηγιών GRDP

- 1) Διασφαλίστε ότι οι περιβαλλοντικοί στόχοι καλύπτουν όλες τις προτεραιότητες και τα μέτρα του προγράμματος και λαμβάνονται υπόψη σε όλα τα στάδιά του.
- 2) Αναγνωρίστε ότι τα «πράσινα» σχέδια μπορούν να οδηγήσουν σε εξοικονόμηση χρημάτων και στη δημιουργία κοινωνικών και οικονομικών ευκαιριών, και επιπλέον να τονώσουν την καινοτομία.
- 3) Εξετάστε πιο αειφορικές προσεγγίσεις στα προγράμματα του τομέα της γεωργίας και της ανάπτυξης της υπαίθρου.
- 4) Εξετάστε το ενδεχόμενο υιοθέτησης ολοκληρωμένης αστικής διαχείρισης για τις πόλεις μας και αποδεχθείτε την περιβαλλοντική ανάπλαση ως μοχλό ανάπτυξης μιας αειφόρου τοπικής κοινωνίας.
- 5) Αναγνωρίστε ότι η ΣΠΑ υποβοηθά το σχεδιασμό περιφερειακής ανάπτυξης και εξασφαλίζει μια πιο αειφορική προσέγγιση της ανάπτυξης.
- 6) Υποστηρίξτε τις εταιρικές σχέσεις κατά τη διαμόρφωση πολιτικών, το σχεδιασμό προγραμμάτων και την υλοποίηση σχεδίων, αναγνωρίζοντας ότι αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για επιτυχή έκβαση.
- 7) Προωθήστε τη συμμετοχή περιβαλλοντικών εταίρων όπως οι αρχές που είναι αρμόδιες για το περιβάλλον, οι ΜΚΟ, και άλλοι.
- 8) Αναγνωρίστε τη χρησιμότητα των δικτύων για την ενίσχυση της ικανότητας των θεσμικών φορέων να αναπτύσσουν ευρωπαϊκές, εθνικές και πολυπεριφερειακές στρατηγικές, πολιτικές, σχέδια και προγράμματα.
- 9) Εργαστείτε προς το στόχο της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στο σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση όλων των σχεδίων.
- 10) Προωθήστε και διαδώστε ευρέως τις πληροφορίες που αφορούν περιβαλλοντικά πετυχημένα σχέδια ώστε να δώσετε κίνητρα στους μελλοντικούς αιτούντες και δικαιούχους.

Τα οφέλη της συνεργασίας μεταξύ ευρωπαϊκών περιφερειών

Αυτό το σχέδιο INTERREG IIIIC στέφθηκε με επιτυχία χάρη στην ισχυρή εταιρική σχέση που αναπτύχθηκε σε επίπεδο ΕΕ και την αμέριστη συμπαράσταση της διεθνούς ομάδας διαχείρισης σχεδίου που είχε την έδρα της στο Exeter, στην περιβαλλοντική υπηρεσία Αγγλίας και Ουαλίας. Το ευρύ φάσμα και το πλήθος των εταίρων επέτρεψε τη διάχυση των βέλτιστων πρακτικών σε επίπεδο ΕΕ και τη συζήτηση θεμάτων κοινού ενδιαφέροντος. Προσέθεσε επίσης ειδικό βάρος στα πολιτικά μηνύματα. Αυτή η εταιρική σχέση μπόρεσε να ασκήσει επιρροή σε στρατηγικό επίπεδο και να ευαισθητοποιήσει σχετικά με την αναγκαιότητα της ενσωμάτωσης της περιβαλλοντικής διάστασης στα προγράμματα.

Χάρη στα προϊόντα και τις δραστηριότητες του σχεδίου ορισμένοι εταίροι χαίρουν πλέον περισσότερης αξιοπιστίας και αναγνώρισης για το έργο τους στον τομέα της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος στην περιφερειακή ανάπτυξη.

Τα έγγραφα και το δίκτυο του GRDP διατέθηκαν την κατάλληλη χρονική στιγμή ώστε οι εταίροι και οι αρχές να μπορέσουν να επηρεάσουν τα προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης σε μια περίοδο που το περιβάλλον βρίσκεται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος κυρίως λόγω των συζητήσεων για την αλλαγή του κλίματος.

Για περισσότερες πληροφορίες και για να τηλεφορτώσετε τον οδηγό, το πακέτο οδηγιών και τις μελέτες περιπτώσεων του GRDP:
www.grdp.org

ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Ανανεώσιμη πηγή ενέργειας στο Dyfi Valley της Ουαλίας μέσω ιδιωτικών πρωτοβουλιών

Συνολικό κόστος: € 675 000
Συνεισφορά ΕΕ: € 227 000

«Σε μια περίοδο αυξημένης αντίστασης στη δημιουργία μεγάλων εμπορικών αιολικών πάρκων στην κεντρική Ουαλία, το σχέδιο αυτό είχε ως στόχο να βοηθήσει τους κατοίκους της περιοχής να δημιουργήσουν μικρές επιχειρήσεις παραγωγής ανανεώσιμης πηγής ενέργειας. Στόχος ήταν να αυξηθεί ο βαθμός κατανόησης και υποστήριξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μεγιστοποιώντας τα οφέλη τους στο τοπικό επίπεδο. Με τη στήριξη του συμβουλίου της Κομητείας του Powys, της κυβέρνησης της Ουαλικής Συνέλευσης και της εταιρείας Dulas Ltd, παρασχέθηκε υποστήριξη σε 16 σχέδια υπό τη μορφή επιδοτήσεων και καθοδήγησης μεταξύ αυτών, η δημιουργία μιας μονάδας υδροηλεκτρικής ενέργειας 100 kW από κτηνοτρόφο της περιοχής. Η πρωτοβουλία αυτή οδήγησε στη δημιουργία του συνεταιρισμού "Bro Dyfi Community Renewables". Την πρώτη ανεμογεννήτρια (75 kW) του συνεταιρισμού ακολούθησε και δεύτερη (500 kW). Το διαχειριστικό όργανο του συνεταιρισμού ("Ecodyfi") εξελίχθηκε σε μια κοινωνική επιχείρηση που υποστηρίζει τη βιώσιμη οικονομική αναγέννηση της τοπικής κοινωνίας στην κοιλάδα Dyfi.»

Andy Rowland, Διευθυντής/Trefnydd, ecodyfi
andy.rowland@ecodyfi.org.uk
www.ecodyfi.org.uk

ΑΥΣΤΡΙΑ

«Energievision Murau»: 100 % της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2015

Συνολικό κόστος: € 200 000
Συνεισφορά ΕΕ: € 100 000

«Το σχέδιο Energievision Murau στη Στυρία της Αυστρίας βασίζεται στη λεγόμενη προσέγγιση «εκ των κάτω προς τα άνω» που διασφαλίζει τη συμμετοχή όλων των περιφερειακών ενδιαφερόμενων μερών του ενεργειακού τομέα, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών. Στο πλαίσιο του σχεδίου διοργανώθηκαν περιφερειακά συνέδρια ανοιχτής συμμετοχής με θέμα την ενέργεια. Οι συμμετέχοντες εκπροσωπούσαν όλες τις κοινωνικές ομάδες (σχεδιαστές/τεχνικούς εγκατάστασης θέρμανσης, μικρομεσαίες επιχειρήσεις, παρόχους και διανομείς ενέργειας, εταιρείες εκμετάλλευσης βιομάζας για θέρμανση, δασοκόμους και γεωργούς, δημοτικές και λοιπές κρατικές αρχές...) και συνεργάζονται για την επίτευξη κοινών στόχων και την υλοποίηση της στρατηγικής και των σχεδίων τους. Έχουν προγραμματιστεί πιλοτικές δράσεις και επενδύσεις σε πολλές από τις θεματικές ομάδες εργασίας, ήτοι βιομάζα, ηλιακή ενέργεια, "πράσινη" ηλεκτρική ενέργεια και ενεργειακή απόδοση. Από το 2002 το μερίδιο των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας στη θέρμανση αυξήθηκε από 47 % σε 56 %, ενώ η "πράσινη" ηλεκτροπαραγωγή επαρκεί για την κάλυψη του 120 % των αναγκών. Το έργο οδήγησε στη δημιουργία πολλών θέσεων εργασίας και αύξησε τη ροή εισοδήματος στην περιοχή.»

Josef Bärnthaler,
Energieagentur Judenburg-Knittelfeld-Murau
josef.baernthaler@eao.at

ΕΛΛΑΔΑ

Εκμετάλλευση γεωθερμικού πεδίου στο Θερμαϊκό

Συνολικό κόστος: € 75 600
Συνεισφορά ΕΕ: € 37 800

«Η περιοχή στα ανατολικά της πόλης της Θεσσαλονίκης είναι γνωστή για το γεωθερμικό της πλούτο ήδη από τους ελληνορωμαϊκούς χρόνους. Ωστόσο, στους νεότερους χρόνους αυτό το δυναμικό ουδέποτε αξιοποιήθηκε ουσιαστικά. Στο πλαίσιο του προγράμματος SEIPLED εκπονήθηκε ένα σχέδιο για την αξιοποίηση του γεωθερμικού πεδίου ως μέσου για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Η χρήση της γεωθερμίας για τη θέρμανση δημόσιων κτιρίων, για τη θέρμανση του εδάφους σε θερμοκήπια αλλά και σε ανοιχτές καλλιέργειες και για ιαματικούς σκοπούς στέφθηκε με επιτυχία. Αναπτύχθηκε ένα πιλοτικό σχέδιο για τη γεωθερμική θέρμανση πινάκων ολυμπιακών διαστάσεων στο δήμο Θέρμης. Το σχέδιο αυτό θα επιτρέψει την εξοικονόμηση 200 τόνων ισοδύναμου πετρελαίου κατ' έτος, ήτοι μείωση των εκπομπών CO₂ ίση με 420 τόνους κατ' έτος, και επιπλέον θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας και δυνατότητες ψαχαγωγίας για την τοπική κοινωνία.»

Κώστας Κωνσταντίνου,
Τεχνικός Διευθυντής Περιφερειακού Ενεργειακού
Κέντρου Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΕΚΚΜ),
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ Α.Ε.
react@anatoliki.gr

URBACT

SUDEST – Sustainable Development of Sea Towns (Αειφόρος ανάπτυξη παραθαλάσσιων πόλεων)

Συνολικό κόστος: € 296 000
Συνεισφορά ΕΕ: € 150 000

«Η διεθνική σύμπραξη SUDEST εργάστηκε από τον Οκτώβριο του 2005 έως τον Ιούλιο του 2007 με αντικείμενο τον εντοπισμό ορθών πρακτικών στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης των παραθαλάσσιων πόλεων. Στις εργασίες της συμμετείχε ευρύ φάσμα φορέων οι οποίοι εξέτασαν όλες τις διαστάσεις του θέματος: από τη διαχείριση των λιμένων έως την ανάπτυξη των λιμενικών εγκαταστάσεων και της περιοχής γύρω από αυτές. Εκτός από το δήμο Νάπολης που ήταν ο επικεφαλής εταίρος του έργου, στη σύμπραξη SUDEST συμμετείχαν επίσης τέσσερις δήμοι της ΕΕ και δύο δήμοι από τρίτες χώρες, μία λιμενική αρχή, ένας σύλλογος για αποκατάσταση των αστικών κέντρων και τέσσερα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Η τελική έκθεση του σχεδίου, εκτός από τη συνοπτική παρουσίαση του έργου που υλοποιήθηκε, συνιστά επίσης χρήσιμο εργαλείο για τις παραθαλάσσιες πόλεις που αναζητούν αποδοτικές λύσεις αειφόρου ανάπτυξης.»

Gaetano Mollura, Συντονιστής έργου - Πρόγραμμα
URBACT, Δήμος Νάπολης, Ιταλία
urban@comune.napoli.it
www.urbact.eu/sudest

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Πολωνίας με τίτλο
«Υποδομές και Περιβάλλον 2007-2013»

Προσέλκυση επενδυτών στην Πολωνία και τις περιφέρειές της

Jaroslaw Orlinski, Υποδιευθυντής, Τμήμα Συντονισμού Προγραμμάτων Υποδομών, Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολωνία

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα της Πολωνίας με τίτλο «Υποδομές και περιβάλλον 2007-2013» είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όχι μόνο πρόκειται να απορροφήσει σημαντικό μερίδιο από τα κονδύλια του Ταμείου Συνοχής που χορηγούνται στην Πολωνία (περισσότερα από 22 δισεκατομμύρια ευρώ), αλλά επιπλέον θα λάβει σεβαστή χρηματοδότηση και από το ΕΤΠΑ (5,7 δισ. ευρώ).

Άνω του 66 % των πόρων του επιχειρησιακού προγράμματος προορίζεται να διατεθεί για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβόνας για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση. Τα εναπομένοντα κονδύλια θα διατεθούν κατά το μεγαλύτερο μέρος σε περιβαλλοντικά μέτρα. Αυτή η συγκέντρωση χρηματοδοτικών πόρων σημαίνει ότι το επιχειρησιακό πρόγραμμα είναι πολύ πιο πιθανό να έχει σημαντικό αντίκτυπο όχι μόνο στην Πολωνία αλλά και στην Ευρώπη ως σύνολο.

Το πρόγραμμα θα συμβάλει στην εξασφάλιση επενδύσεων για υποδομές σε 6 τομείς: περιβάλλον, μεταφορές, ενέργεια, τριτοβάθμια εκπαίδευση, πολιτισμός και υγεία. Βασικός του στόχος είναι να καταστεί η Πολωνία και οι περιφέρειές της πιο ελκυστικές για τους επενδυτές μέσω της ανάπτυξης τεχνολογικής υποδομής, παράλληλα με την προστασία και την προαγωγή του περιβάλλοντος, της υγείας, της πολιτιστικής κληρονομιάς και την ανάπτυξη της εδαφικής συνοχής.

Αν και το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος είναι ευρύ, η στόχευσή του παραμένει σαφής: όλες οι προτεραιότητες έχουν σαφώς καθορισμένους στόχους και επικεντρώνονται στις δραστηριότητες με τη μέγιστη προστιθέμενη αξία. Επιπλέον, υπάρχει συμπληρωματικότητα καθώς ο βασικός οικονομικός στόχος είναι κοινός: η προσέλκυση επενδυτών. Ωστόσο, αυτός ο κοινός στόχος απαιτεί μια ολιστική προσέγγιση, δεδομένου ότι δεν αρκεί, για παράδειγμα, να αναπτυχθεί η υποδομή μεταφορών αν οι περιβαλλοντικές υποδομές και ο ενεργειακός εφοδιασμός δεν συμβαδίζουν με την ανάπτυξη αυτή. Για να επιτευχθεί αιεφόρος οικονομική μεγέθυνση, οι περιβαλλοντικές παράμετροι πρέπει να θεθούν ήδη από την αρχή ως οριζόντιοι στόχοι του επιχειρησιακού προγράμματος.

Όπως αναφέρεται στο στρατηγικό μέρος του επιχειρησιακού προγράμματος Υποδομές και Περιβάλλον 2007-2013, η αρχή της αιεφόρου

ανάπτυξης θα εφαρμοστεί μέσω της στήριξης επενδύσεων που σχετίζονται είτε άμεσα είτε έμμεσα με την προστασία του περιβάλλοντος:

- στις πρωτοβουλίες που σχετίζονται άμεσα με το περιβάλλον θα περιληφθούν έργα στους τομείς της διαχείρισης υγρών και στερεών αποβλήτων και της ανάπλασης χώρων ταφής απορριμμάτων· της ενίσχυσης της οικολογικής ασφάλειας· της συμμόρφωσης των πολωνικών επιχειρήσεων με τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής προστασίας και της παροχής οικονομικών κινήτρων για τη λήψη μέτρων που υπερβαίνουν τις εν λόγω απαιτήσεις· της διατήρησης της βιοποικιλότητας και των προστατευόμενων περιοχών· της διαμόρφωσης κοινωνικών στάσεων που προάγουν την προστασία του περιβάλλοντος, κλπ.

- στις πρωτοβουλίες που σχετίζονται έμμεσα με την περιβαλλοντική προστασία περιλαμβάνονται δραστηριότητες και σχέδια που υποστηρίζουν τους φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους μεταφοράς, π.χ. στους τομείς των σιδηροδρομικών, των θαλάσσιων και των αστικών μεταφορών σε μεγάλες πόλεις, της ανάπτυξης των πολυτροπικών μεταφορών, της εσωτερικής ναυσιπλοΐας και των ευφώνων μεταφορικών συστημάτων. Σε έναν συγκεκριμένο άξονα προτεραιότητας εξ ολοκλήρου αφιερωμένο στις φιλικές προς το περιβάλλον μεταφορές χορηγήθηκαν 7,6 δισ. ευρώ από το Ταμείο Συνοχής. Όσον αφορά τον ενεργειακό τομέα, έχουν προγραμματιστεί σχέδια για αποδοτικότερη χρήση και μείωση της κατανάλωσης ενέργειας καθώς και για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων μορφών ενέργειας.

Παράλληλα, η ορθολογική κατανάλωση ενέργειας, η ενεργειακή αποδοτικότητα, η ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές, οι δραστηριότητες μείωσης και αντιστάθμισης της κατανάλωσης ενέργειας καθώς και άλλοι παράγοντες, όπως η προαγωγή λύσεων «χαμηλού άνθρακα», θα ληφθούν υπόψη οριζοντίως, κατά την εκπόνηση, την αξιολόγηση και την υλοποίηση των σχεδίων στο πλαίσιο των διαφόρων αξόνων προτεραιότητας.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα Υποδομές και Περιβάλλον 2007-2013 θα συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων που προβλέπουν οι κοινοτικές πολιτικές, καθώς και οι εθνικές στρατηγικές και πολιτικές στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος στην Πολωνία. Μέσω της υλοποίησης του επιχειρησιακού προγράμματος θα σημειωθεί πρόοδος και όσον αφορά την «αρχή της αποσύνδεσης», δηλαδή του διαχωρισμού της εξάρτησης των επιπέδων εκπομπών ή της ζήτησης ενέργειας από την οικονομική ανάπτυξη.

Εγκατάσταση αντλιών βαθέων φρεάτων σε νέα μονάδα διήθησης στο Dodrzyca (Πολωνία).

Το πρόγραμμα θα βοηθήσει επίσης την Πολωνία να επιτύχει τους στόχους για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που τέθηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της υποστήριξης δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην αύξηση της αποδοτικότητας του ενεργειακού κλάδου, μέσω της προώθησης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, των επενδύσεων σε αιεφορικά μεταφορικά συστήματα και, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, μέσω της εξέτασης του αντίκτυπου συγκεκριμένων δραστηριοτήτων στη μείωση των εκπομπών.

Για περισσότερες πληροφορίες:

<http://www.pois.gov.pl>

Η Ανατολική Αγγλία στην πρώτη γραμμή της αιεφορίας και της ανανεώσιμης ενέργειας

Καθ' οδόν προς μια οικονομία χαμηλού άνθρακα

Η Ανατολική Αγγλία είναι μια από τις λίγες ευρωπαϊκές περιφέρειες που ενδέχεται να πετύχει τους νέους και φιλόδοξους στόχους για τη μείωση των εκπομπών άνθρακα στην ΕΕ που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πρόσφατη δέσμη των προτάσεων που κατέθεσε για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την προαγωγή της ανανεώσιμης πηγής ενέργειας. Είναι επίσης η μοναδική περιφέρεια που διαθέτει πρόγραμμα «χαμηλού άνθρακα» αξίας 110 εκατ. ευρώ του ΕΤΠΑ, ειδικά σχεδιασμένο για τη μείωση των εκπομπών CO₂ και την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης.

Η Επίτροπος Danuta Hübner επισκέπτεται το εργοτάξιο του OrbisEnergy τον Ιανουάριο του 2008.

«Πρόκειται για μια πρωτοπόρο πρωτοβουλία», εξηγούσε πέρσι τον Ιανουάριο ο πρόεδρος της αναπτυξιακής εταιρείας East of England Development Agency (EEDA), Richard Ellis, κατά την ξενάγηση μιας ομάδας επισκεπτών – μεταξύ αυτών και η Επίτροπος Danuta Hübner – στο εργοτάξιο του OrbisEnergy. Το έργο έλαβε 3,6 εκατ. ευρώ από το πρόγραμμα του στόχου 2 του ΕΤΠΑ. Το OrbisEnergy, στο Ness Point του Lowestoft, το ανατολικότερο άκρο της Μεγάλης Βρετανίας, φιλοδοξεί να γίνει σημείο αναφοράς για την αιολική, την κυματική και την παλιρροϊκή ενέργεια στην Ανατολική Αγγλία. Υπερυψωμένο πάνω σε στύλους, 30 μόλις μέτρα από την ακτή, το OrbisEnergy είναι ένα πενταόροφο οικοδόμημα με πανοραμική θέα στη θάλασσα. Για να προστατεύεται από τα στοιχεία της φύσης το κτίριο OrbisEnergy διαθέτει διαπερατή επένδυση για τη βροχή και η αρχιτεκτονική του διατηρεί το εσωτερικό του σκιερό παρά το εκτυφλωτικό φως. Η θέρμανση με θερμοσυσώρευση μειώνει τις θερμοκρασιακές διακυμάνσεις στη διάρκεια του έτους, καθιστώντας αυτό το κτίριο από μπετόν ενεργειακά αποδοτικό και αυτορρυθμιζόμενο.

Οι ανάγκες του σε ηλεκτρική ενέργεια καλύπτονται από τον καυστήρα βιομάζας που λειτουργεί με ροκανίδια τοπικής παραγωγής. Όταν το κτίριο OrbisEnergy ανοίξει τις πόρτες του το καλοκαίρι του 2008, θα προσφέρει ευέλικτους χώρους γραφείων, συσκέψεων και διασκέψεων σε περισσότερες από 30 μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον ταχέως αναπτυσσόμενο τομέα της ανανεώσιμης μορφής ενέργειας. «Το OrbisEnergy θα γίνει καταλύτης της ανάπτυξης και θα διαδραματίσει κάρριο ρόλο στην αναγέννηση των περιοχών του Lowestoft και του Great Yarmouth», δηλώνει η Lisa Davidson, υπεύθυνη επικοινωνίας του EEDA.

Ηγέτης του Ηνωμένου Βασιλείου στον τομέα της ανανεώσιμης μορφής ενέργειας

Η Ανατολική Αγγλία κατέχει ηγετική θέση στην αγορά υπεράκτιας αιολικής ενέργειας του Ηνωμένου Βασιλείου. Η εν λόγω περιφέρεια βρίσκεται μεταξύ δύο αναπτυξιακών περιοχών μεγάλης έκτασης για την κατασκευή υπεράκτιων αιολικών πάρκων: του Greater Wash και του Thames Estuary. Στις περιοχές αυτές προγραμματίζεται η εγκατάσταση ισχύος άνω των 6 GW υπεράκτιας

Εγκατάσταση μιας υπεράκτιας ανεμογεννήτριας.

αιολικής ενέργειας εντός της επόμενης δετίας. Τα λιμάνια του Lowestoft και του Great Yarmouth βρίσκονται στο επίκεντρο αυτών των εξελίξεων. Και τα δύο λιμάνια χρησιμοποιήθηκαν κατά την κατασκευή του αιολικού πάρκου Scroby Sands, ενός από τα πρώτα υπεράκτια αιολικά πάρκα εμπορικής εκμετάλλευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο. Το Scroby Sands παράγει αρκετή ενέργεια για την τροφοδότηση 36 000 κατοικιών, με αποτέλεσμα τη μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα πέραν των 65 000 τόνων.

Η περιοχή μπορεί επίσης να θεωρηθεί «πρωτεύουσα του φυσικού αερίου» στο ΗΒ· τα λιμάνια του Lowestoft και του Great Yarmouth εξυπηρετούν τα πεδία φυσικού αερίου του νότιου τμήματος της Βόρειας Θάλασσας εδώ και 40 χρόνια.

«Οι δεξιότητες και οι γνώσεις από τον κλάδο του φυσικού αερίου μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα στην υπεράκτια αιολική ενέργεια. Πολλές περιφερειακές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην υπεράκτια άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου κατάφεραν να δραστηριοποιηθούν με επιτυχία στην υπεράκτια αιολική ενέργεια», εξηγεί ο Richard Ellis, πρόεδρος της EEDA.

Η περιφέρεια αυτή κρατά τα σκήπτρα της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές σε όλη την Αγγλία, και έχει δεσμευτεί ότι έως το 2010 το 14 % της κατανάλωσής της θα καλύπτεται από αυτές τις πηγές. Σύμφωνα με τον προκαταρκτικό σχεδιασμό για την Ανατολική Αγγλία, ο στόχος για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας έως το 2020 είναι το ποσοστό να φθάσει το 44 %· επίπεδο κατά πολύ υψηλότερο από τον εθνικό στόχο. Από τα 371 MW ενέργειας που η περιφέρεια σχεδιάζει να εξασφαλίσει από τα υπεράκτια αιολικά πάρκα έως το 2010, τα 288 MW είναι ήδη εγκατεστημένα ή εγκεκριμένα.

Μελλοντικά, εκτιμάται ότι το ένα τέταρτο των αναγκών ηλεκτρικής ενέργειας του Ηνωμένου Βασιλείου θα μπορούσε να καλυφθεί από την κυματική και την παλλιορειακή ενέργεια, που ακόμη βρίσκονται σε εμβρυϊκό στάδιο. Η περιφέρεια της Ανατολικής Αγγλίας επενδύει περισσότερους χρηματοδοτικούς πόρους στην έρευνα και ανάπτυξη από οποιαδήποτε άλλη περιοχή του ΗΒ αλλά και από την πλειονότητα των υπόλοιπων ευρωπαϊκών περιφερειών. Αυτό σημαίνει ότι η περιφέρεια είναι επίσης σε θέση να παράσχει επαρκείς υπηρεσίες στήριξης στον αναδυόμενο κλάδο των θαλάσσιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

3 Ερωτήσεις στον David Morrall

Διευθυντής ευρωπαϊκών και διεθνών υποθέσεων στην αναπτυξιακή εταιρεία East of England Development Agency (EEDA)

- **David Morrall, η πλειονότητα των περιφερειών της ΕΕ δεν έχει δώσει μεγάλη έμφαση στην οικονομία χαμηλού άνθρακα. Τι κάνει τη δική σας περιφέρεια να διαφέρει;**
Τα οικονομικά επιχειρήματα υπέρ αυτής της προσέγγισης είναι καταλυτικά. Η περιφέρεια διαθέτει έναν πολύ υγιή και διαρκώς αναπτυσσόμενο επιχειρηματικό τομέα που δραστηριοποιείται στην ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και περιβαλλοντικών τεχνολογιών. Οι εταιρείες αυτές είναι πρωτοπόρες στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών και είναι σημαντικό να αξιοποιηθεί και να διευρυνθεί αυτή η εμπειρογνομοσύνη καθώς αποτελεί πολύτιμο κομμάτι της οικονομίας της περιφέρειας. Επιπλέον, η Ανατολική Αγγλία έχει χαμηλό υψόμετρο και απειλείται ιδιαίτερος από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής - είναι λοιπόν ζωτικής σημασίας να διαχειριστούμε την οικονομική μας μεγέθυνση με τρόπους που θα είναι βιώσιμοι μακροπρόθεσμα.

- **Διατελέσατε διευθυντής Ευρώπης στην GO-East, τη διαχειρίστρια αρχή του προγράμματος του στόχου 2 της Ανατολικής Αγγλίας κατά το διάστημα 2000-06. Τώρα εργάζεστε στην EEDA και συγκεκριμένα στο νέο πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» για την περίοδο 2007-13. Τι σχέσεις διαπιστώνετε μεταξύ των δύο προγραμμάτων από την άποψη της οικονομίας χαμηλού άνθρακα;**

Το πρόγραμμα του Στόχου 2 αναπτύχθηκε το 1999 και από τότε το κλίμα έχει αλλάξει υπό κάθε έννοια. Είναι προφανές ότι αν προτείναμε τότε ένα πρόγραμμα με έμφαση στην οικονομία χαμηλού άνθρακα, δεν θα ετύγχανε πολύ θερμής υποδοχής. Ωστόσο, εδώ στην Ανατολική Αγγλία, έχουμε συνειδητοποιήσει από καιρό τη σημασία αυτής της παραμέτρου, εξ ου και η απόφασή μας να επενδύσουμε μέσω του προγράμματος του Στόχου 2 σε έργα όπως το OrbisEnergy, αλλά και η ισχυρή δέσμευσή μας στην αειφορία η οποία διατρέχει το πρόγραμμα αυτό στο σύνολό του. Έτσι λοιπόν, το νέο μας πρόγραμμα ανταγωνιστικότητας ΕΤΠΑ για χαμηλό άνθρακα της περιόδου 2007-2013, στηρίζεται σε γερά θεμέλια, τα οποία μάλιστα συνάδουν πλήρως με την ευρύτερη δέσμευση της Λισσαβόνας η οποία αποτελεί τη βάση της νέας προγραμματικής περιόδου της ΕΕ.

- **Η περιφέρεια της Ανατολικής Αγγλίας, σε μικρή απόσταση από το Λονδίνο, είναι μια δυναμική περιφέρεια που αναμένεται να αναπτυχθεί με γοργούς ρυθμούς έως το 2021. Είναι δυνατόν αυτή η έντονη μεγέθυνση να συμβαδίσει με τους στόχους της οικονομίας χαμηλού άνθρακα;**

Δεν μπορεί παρά να συμβαδίσει. Η ισχυρή ανάπτυξη συνοδεύεται από ιδιαίτερες προκλήσεις και οικονομικές ευκαιρίες. Με το νέο μας πρόγραμμα θα επιδιώξουμε να διασφαλίσουμε ότι η μεγέθυνση της περιφέρειας θα είναι αειφόρος, μεγιστοποιώντας ταυτόχρονα τις οικονομικές ευκαιρίες. Θέλουμε επίσης να αναλάβουμε ηγετικό ρόλο στη διαμόρφωση των πολιτικών που άπτονται της οικονομίας χαμηλού άνθρακα και, ως εκ τούτου, είμαι αποφασισμένος να εξασφαλίσω την ανταλλαγή των γνώσεων και των εμπειριών που θα αποκομίσουμε από το νέο πρόγραμμα με άλλες περιφέρειες και εταιρείες ανά την Ευρώπη.

Επίτευξη συναίνεσης

Η Ανατολική Αγγλία είναι μια περιφέρεια με έντονη οικονομική δραστηριότητα, εν μέρει χάρη στους στενούς δεσμούς της με το Λονδίνο, και με πληθυσμό 5,5 εκατομμυρίων κατοίκων. Η περιοχή αυτή αναμένεται να γνωρίσει ακόμη μεγαλύτερη οικονομική μεγέθυνση την περίοδο έως το 2021. Οι προβλέψεις μιλούν για 500 000 νέες κατοικίες, 450 000 νέες θέσεις εργασίας και αύξηση του πληθυσμού στα έξι εκατομμύρια. Από γεωγραφικής άποψης, η Ανατολική Αγγλία είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένη στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής λόγω του χαμηλού της υψομέτρου, της σχετικά χαμηλής ετήσιας βροχόπτωσης της και του μεγάλου μήκους της ακτογραμμής της. Είναι λοιπόν αναγκαίο η οικονομική της μεγέθυνση να λάβει υπόψη και να ελαχιστοποιήσει το αποτύπωμα άνθρακα της περιοχής. Η υποστήριξη μιας οικονομίας χαμηλού άνθρακα θα διασφαλίσει την επίτευξη μεγέθυνσης με το δέοντα, βιώσιμο τρόπο, που είναι απαραίτητος στη διάρκεια της περιόδου 2007-13, αλλά και μετά από αυτή.

Από τις 3 Σεπτεμβρίου έως τις 26 Νοεμβρίου 2007, διεξήχθη ευρεία διαβούλευση με θέμα την υπό εκπόνηση περιφερειακή οικονομική στρατηγική. Περισσότερες από 200 επίσημες γραπτές απαντήσεις ελήφθησαν από το EEDA. Περί τα 270 άτομα, από περίπου 180 φορείς, συμμετείχαν στις συνόδους εργασίας που διοργανώθηκαν. Πραγματοποιήθηκαν επίσης ογδόντα συνεδριάσεις διαβουλεύσεων με εταιρικές σχέσεις και φορείς σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Οι απόψεις των συμμετεχόντων συλλέχθηκαν και καταγράφηκαν από την EEDA στη διάρκεια των 12 εβδομάδων που διήρκεσε η διαβούλευση.

Ο Richard Ellis σχολίασε τη διαδικασία λέγοντας: «Τους προσεχείς μήνες θα πρέπει να εξετάσουμε τι συνεπάγονται τα νέα δεδομένα και οι νέες αναλύσεις, παράλληλα με περαιτέρω μελέτη των επιπτώσεων των διαφόρων βαθμών οικονομικής μεγέθυνσης στο περιβάλλον και στο κόστος της κατοικίας. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια τεράστια αλλά και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα πρόκληση της εκπόνησης ενός σχεδίου από κοινού με τους εταίρους μας, το οποίο θα αυξήσει την παραγωγικότητα της περιφέρειας και θα συντελέσει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, διασφαλίζοντας ότι οι επιχειρήσεις θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που θα τους δώσει μια οικονομία χαμηλού άνθρακα». Αυτή τη στιγμή αναλύονται όλες οι απόψεις που κατατέθηκαν στο πλαίσιο της διαβούλευσης και η τελική περιφερειακή οικονομική πολιτική πρόκειται να δημοσιευτεί του χρόνου το καλοκαίρι. Ενόψει της Στρατηγικής για την Αειφόρο Ανάπτυξη του Ηνωμένου Βασιλείου¹, των πρόσφατων προτάσεων της ΕΕ για τη μείωση των εκπομπών CO₂, και

Διάδοση της αειφορίας στη Βόρεια Θάλασσα

Μεταξύ των ετών 2000 και 2007, η περιφέρεια της Ανατολικής Αγγλίας συμμετείχε με μερικές άλλες περιφέρειες της Βόρειας Θάλασσας σε δύο σχέδια συνεργασίας στο πλαίσιο του INTERREG IIIB στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης.

Το σχέδιο «POWER» (Pushing Offshore Wind Energy Regions δηλαδή «Πρώθηση των περιφερειών με παράκτια αιολική ενέργεια») οδήγησε στη δημιουργία ενός δικτύου του North Sea Competence Network αποτελούμενου από φορείς που ανήκουν στις πλέον δραστήριες περιφέρειες στον τομέα της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας. Το POWER έδωσε τη δυνατότητα στο συμβούλιο της Κομητείας του Suffolk και άλλους φορείς από την ανατολική Αγγλία να συνεργαστούν με εταίρους από τη Γερμανία, τη Δανία, τις Κάτω Χώρες και τη Φλάνδρα. Το σχέδιο απέκτησε εξαιρετη φήμη και παρουσιάστηκε σε μεγάλο αριθμό σεμιναρίων και συνεδρίων σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Σημαντικές επιτυχίες για την περιφέρεια Ανατολικής Αγγλίας ήταν η ίδρυση ενός ισχυρού διεθνούς δικτύου για τον κλάδο της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας, η διοργάνωση μερικών πολύ επιτυχημένων διεθνών εκδηλώσεων επιχειρηματικής δικτύωσης, η δημοσίευση μελετών σχετικά με την αλυσίδα εφοδιασμού στον κλάδο της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας και η διοργάνωση ενός «master class» για την υπεράκτια αιολική ενέργεια στο Κολέγιο του Lowestoft.

Το σχέδιο «SmartLIFE» (Smart Lifestyle Innovations for our Environment) ήταν ένα διεθνές πιλοτικό σχέδιο με επικεφαλής το συμβούλιο της Κομητείας του Cambridgeshire, σε εταιρική σχέση με την Υπηρεσία Περιβάλλοντος του δήμου του Malmö στη Σουηδία και την εταιρεία TuTech Innovation GmbH από το Αμβούργο (Γερμανία). Το σχέδιο SmartLIFE επικεντρώθηκε στο πρόβλημα της ανεπάρκειας των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που θα επέτρεπαν στην κατασκευαστική βιομηχανία να οικοδομήσει περιβαλλοντικά βιώσιμες κατοικίες σε προσιτές τιμές. Στο πλαίσιο του σχεδίου θεσμοθετήθηκαν πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα και επαγγελματικά προσόντα. Από τα κέντρα κατάρτισης που δημιούργησε το SmartLIFE πέρασαν περίπου 2 500 εκπαιδευόμενοι. Στο σχέδιο απονεμήθηκαν πολλά περιβαλλοντικά βραβεία και επιπλέον συμπεριλήφθηκε στον κατάλογο των επίλεκτων υποψηφίων σχεδίων για το βραβείο RegioStars 2008 της ΓΔ.

Οι εγκαταστάσεις του «Innovation and Business Base» στο Luton.

(1) Στο πλαίσιο της συμφωνίας του Κιότο, το ΗΒ πρέπει να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου κατά 12,5 % στο διάστημα 2008 - 2012. Έχουν θεθεί επίσης δύο άλλοι, πιο φιλόδοξοι εθνικοί στόχοι: μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα κατά 20 % έως το 2010 και κατά 60 % έως 2050, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990.

Η εταιρεία αποθήκευσης δημητριακών Camgrain, ιδιοκτήτης της οποίας είναι οι ίδιοι οι αγρότες, θα μειώσει τις εκπομπές της CO₂ κατά 1000 τόνους ετησίως.

δεδομένων των δεξιοτήτων που διαθέτει η περιφέρεια για την υποστήριξη των εξελίξεων στον τομέα αυτό, ο στόχος της εδραίωσης μιας οικονομίας χαμηλού άνθρακα στην περιφέρεια αυτή χαίρει ευρείας αποδοχής.

Περιβαλλοντικό συγκρότημα στο Peterborough

Το Peterborough (πληθυσμός: 160 000) φιλοδοξεί να γίνει η «Περιβαλλοντική Πρωτεύουσα» του Ηνωμένου Βασιλείου. Η πόλη αυτή φιλοξενεί 300 επιχειρήσεις των οποίων η δραστηριότητα εστιάζεται στο περιβάλλον και πολλές περιβαλλοντικές οργανώσεις όπως το Κέντρο οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης του ΗΒ (UK Centre for Economic and Environmental Development). Αυτή η συγκέντρωση επιχειρήσεων και οργανώσεων συνετέλεσε στη δημιουργία ενός περιβαλλοντικού συγκροτήματος, το οποίο συνέβαλε στην επίτευξη ευρύτερων περιβαλλοντικών στόχων. Τα μέλη του συγκροτήματος είναι ευρέως φάσματος: φορείς του δημόσιου τομέα με συμβουλευτικό ρόλο κατά την εκπόνηση κυβερνητικών πολιτικών· εταιρείες που δραστηριοποιούνται ενεργά στην ανακύκλωση αποβλήτων· εταιρείες που αναπτύσσουν και χρησιμοποιούν προηγμένες τεχνολογίες και συμβουλευτικές εταιρείες που παρέχουν εμπειρογνομοσύνη σε όλο τον κόσμο.

Το συγκρότημα απασχολεί συνολικά περισσότερα από 4 500 άτομα και παράγει άνω του 5 % του ΑΕγχΠ της πόλης. Ένα κέντρο καινοτομίας που εγκαινιάστηκε πρόσφατα θα υποστηρίξει και θα προωθήσει τις νέες επιχειρήσεις του περιβαλλοντικού τομέα. Σχεδιάζεται η δημιουργία μιας «πράσινης συνοικίας» κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό· θα περιλαμβάνει 25 000 m² γραφείων χαμηλού άνθρακα και ένα φιλικό προς το περιβάλλον κατάστημα λιανικής. Στο Peterborough, όπως και στο Lowestoft με το «OrbisEnergy» ή στο Luton με το «Innovation and Business Base», αυτές οι νέες εγκαταστάσεις που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής. Η εγγενής σχέση μεταξύ της δημιουργίας υποδομών και της αναβάθμισης των πόλεων είναι ένας από τους κεντρικούς άξονες της περιφερειακής στρατηγικής για την αιεφόρο ανάπτυξη. «Η περιφέρεια της Ανατολικής Αγγλίας είναι, από πολλές απόψεις, πρωτοπόρος όσον αφορά την πρόοδο που σημειώνει στην ανάπτυξη της ενημερίας της περιοχής μέσω μιας οικονομίας χαμηλού άνθρακα», καταλήγει ο David Morrall.

Περισσότερες πληροφορίες: <http://www.eeda.org.uk/>

Το πρόγραμμα της περιφέρειας Ανατολικής Αγγλίας για την ανταγωνιστικότητα (2007-13)

Η περιφέρεια της Ανατολικής Αγγλίας, η οποία περιλαμβάνει τις κομητείες Bedfordshire, Cambridgeshire, Essex, Hertfordshire, Norfolk και Suffolk έλαβε περίπου 110 εκατομμύρια ευρώ στο πλαίσιο του στόχου «Περιφερειακή Ανταγωνιστικότητα και Απασχόληση» της ΕΕ. Το νέο πρόγραμμα ΕΤΠΑ για την ανταγωνιστικότητα της Ανατολικής Αγγλίας διαφοροποιείται από το προηγούμενο πρόγραμμα του Στόχου 2 (2000-06) που αφορούσε την οικονομική αναδιάρθρωση, διοχετεύοντας εκ νέου τα κονδύλια του ΕΤΠΑ στη χρηματοδότηση ευκαιριών για αιεφόρο ανάπτυξη σε όλη την περιφέρεια.

Οι στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- Προαγωγή της οικονομίας της γνώσης για τη δημιουργία περισσότερων και ποιοτικότερων θέσεων εργασίας χάρη σε πρωτόγνωρα επίπεδα στρατηγικής μεγέθυνσης.
- Ενθάρρυνση της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της ανάπτυξης της οικονομίας της γνώσης μέσω της έρευνας και καινοτομίας, συμπεριλαμβανομένων των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών.
- Δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας μέσω της προσέλκυσης μεγαλύτερου αριθμού υποψηφίων στην αγορά εργασίας, της βελτίωσης της προσαρμοστικότητας των εργαζομένων και των επιχειρήσεων και της αύξησης των επενδύσεων στο ανθρώπινο κεφάλαιο.
- Υλοποίηση των στόχων της μεγέθυνσης λαμβάνοντας υπόψη το αποτύπωμα άνθρακα της περιφέρειας και την ανάγκη σταθεροποίησης και μείωσής του.

Προτεραιότητες

Στο πλαίσιο του γενικότερου σκοπού του, το πρόγραμμα διαρθρώνεται γύρω από τρεις επιχειρησιακούς άξονες προτεραιότητας:

- 1) **Προαγωγή της καινοτομίας και της μεταφοράς γνώσης για την αύξηση της παραγωγικότητας** (37,3 εκατομμύρια ευρώ) - α) ενθάρρυνση της εμπορευματοποίησης στο σύνολο της ισχυρής ερευνητικής βάσης της περιφέρειας, μεταξύ άλλων και στον τομέα των καθαρών τεχνολογιών για την αύξηση της αποδοτικότητας και της παραγωγικότητας· β) υποστήριξη της διείσδυσης της τεχνολογίας των πληροφοριών προκειμένου να υποστηριχθεί η καινοτομία και η παραγωγικότητα· γ) ενθάρρυνση των επιχειρήσεων να συνεργάζονται με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για επιτυχή μεταφορά της γνώσης.
- 2) **Παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις και υποστήριξη των επιτυχημένων επιχειρήσεων μέσω της άρσης των εμποδίων στην ίδρυση και επέκταση επιχειρήσεων** (€26,6 εκατομμύρια ευρώ) - α) διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση ιδίως όσων προάγουν την οικονομία χαμηλού άνθρακα· β) στήριξη στην ανάπτυξη επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας ιδίως όσων προάγουν την οικονομία χαμηλού άνθρακα· γ) προώθηση των νέων επιχειρήσεων, κυρίως όσων ανήκουν σε υποεκπροσωπούμενες ομάδες του πληθυσμού, π.χ. γυναίκες, εθνοτικές μειονότητες, μετανάστες· δ) υποστήριξη των επιχειρήσεων με ταχείς ρυθμούς μεγέθυνσης· ε) ανάπτυξη του τομέα των καθαρών τεχνολογιών και της ανανεώσιμης πηγής ενέργειας· σ) ενθάρρυνση των διαχειριστικών και επιχειρησιακών πρακτικών που μειώνουν το αποτύπωμα άνθρακα των επιχειρήσεων.
- 3) **Διασφάλιση αιεφόρου ανάπτυξης, παραγωγής και κατανάλωσης** (42,6 εκατομμύρια ευρώ) - α) υποστήριξη των τοπικών θέσεων εργασίας και της επιχειρηματικής ανάπτυξης σε αστικές και αγροτικές περιοχές με έμφαση στις οικονομικές δραστηριότητες χαμηλού άνθρακα· β) υποστήριξη της τήρησης της αρχής του χαμηλού άνθρακα στις κατασκευές και τη χωροταξία· γ) προαγωγή της αποδοτικής χρήσης των πόρων και της ελαχιστοποίησης των αποβλήτων.

Επικοινωνία: erdf@eeda.org.uk

«Για ένα αισιόφωρο El Hierro» - ένα καινοτόμο σχέδιο με στόχο την ενεργειακή αυτάρκεια στις Κανάριες Νήσους

Juan Ruiz Alzola, Διευθυντής του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Καναρίων Νήσων (ITC)

Το El Hierro, όπως και τα υπόλοιπα Κανάρια νησιά, εξαρτάται πλήρως από την εξωτερικές πηγές για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του. Η ηλεκτρική ενέργεια που καταναλώνει παράγεται από

ηλεκτροπαραγωγικούς σταθμούς που λειτουργούν με ρυπογόνα ορυκτά καύσιμα. Αν και το νησί διαθέτει άφθονους ενεργειακούς πόρους υπό τη μορφή αιολικής ενέργειας, η αξιοποίηση αυτού του τεράστιου δυναμικού για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών του αποδεικνύεται δύσκολο έργο.

Πρέπει να υπερκεραστούν σοβαρά τεχνικά εμπόδια προκειμένου να αξιοποιηθούν ευρέως οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Μια εναλλακτική λύση είναι να συνδυαστούν τα συστήματα αιολικής ενέργειας με μίνι υδροηλεκτρικά συστήματα με δύο δεξαμενές σε διαφορετικό ύψος των οποίων η αντλία θα λειτουργεί με αιολική ενέργεια. Όταν υπάρχει ανάγκη για ηλεκτρική ενέργεια, το νερό που πέφτει από την πάνω δεξαμενή θα θέτει σε κίνηση τους στροβίλους του υδροηλεκτρικού σταθμού.

Το El Hierro έχει μικρή έκταση (278 km²) και έντονα διαφοροποιημένο ανάγλυφο. Οι ενεργειακές ανάγκες των 10 500 κατοίκων του καλύπτονται από έναν σταθμό παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας 12 MW που λειτουργεί με πετρέλαιο ντίζελ. Δεδομένου του μεγέθους του, του ορεινού του χαρακτήρα, των ενεργειακών του αναγκών και του μεγάλου δυναμικού του για παραγωγή αιολικής ενέργειας, το νησί είναι ιδανικό για ένα σύστημα υδροαιολικής παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Στο σύστημα που προτείνεται για το El Hierro, ένα αιολικό πάρκο θα παράγει ηλεκτρική ενέργεια η οποία στη συνέχεια θα τροφοδοτεί το δίκτυο ηλεκτρικού ρεύματος του νησιού για την κάλυψη μέρους των αναγκών του πληθυσμού του. Εάν υπάρχει πλεόνασμα αιολικής ενέργειας που δεν μπορεί να τροφοδοτήσει το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, αυτό θα χρησιμοποιείται για την άντληση του νερού μεταξύ των δεξαμενών. Εάν η ταχύτητα του ανέμου δεν είναι αρκετά μεγάλη, το νερό της δεξαμενής διαρρέει και θέτει σε κίνηση τους στροβίλους ώστε να παράγεται η απαιτούμενη ηλεκτρική ενέργεια. Η μονάδα υδροαιολικής ενέργειας μετατρέπει έτσι ένα διαλείποντα ενεργειακό πόρο σε ελεγχόμενη και απρόσκοπτη πηγή ηλεκτρικής ενέργειας. Η διαδικασία αυτή μεγιστοποιεί τη χρήση αιολικής ενέργειας και ελαχιστοποιεί την κατανάλωση ορυκτών καυσίμων.

Το δημοτικό συμβούλιο του El Hierro, η εταιρεία παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας UNELCO-ENDESA και η τοπική αυτοδιοίκηση των Καναρίων Νήσων ίδρυσαν πρόσφατα μέσω του ITC την εταιρεία «Gorona del Viento El Hierro», η οποία θα αναλάβει τη θέση σε λειτουργία και την εκμετάλλευση του υδροαιολικού σταθμού ηλεκτροπαραγωγής. Επί του

παρόντος, το ITC και η UNELCO-ENDESA εργάζονται από κοινού για την εκπόνηση μηχανικών σχεδίων για την κατασκευή και τη διαχείριση του υδροαιολικού συστήματος παραγωγής ενέργειας. Το έργο αυτό συνιστά μείζονα τεχνολογική πρόκληση, δεδομένου ότι αποτελεί το πρώτο του είδους του παγκοσμίως. Η συμμετοχή του Ινστιτούτου για τη Διαφοροποίηση και Εξοικονόμηση Ενέργειας (IDEA) επιφέρει επιπλέον προστιθέμενη αξία στο έργο και θα επιτρέψει την ταχεία υλοποίηση αυτής της ιδέας στο εγγύς μέλλον.

Ο σταθμός υδροαιολικής ενέργειας (εκτιμώμενο κόστος 54 εκατ. ευρώ) θα παράγει συνολικά 10 MW ηλεκτρικής ενέργειας, μειώνοντας έτσι τη συνολική κατανάλωση πετρελαίου κατά 6 000 τόνους, ποσότητα που θα έπρεπε να μεταφερθεί στο νησί με πετρελαιοφόρο. Επιπλέον, χάρη στη λειτουργία του σταθμού οι εκπομπές CO₂ θα μειωθούν κατά 20 000 τόνους ετησίως.

Το σχέδιο αυτό με τίτλο «El Hierro: 100 % ανανεώσιμη ενέργεια» συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και συντονίζεται από το ITC· στην υλοποίησή του θα συμμετάσχουν επίσης το δημοτικό συμβούλιο του El Hierro και πέντε ακόμη ευρωπαϊκοί φορείς. Θα διεξαχθεί μια μελέτη σχετικά με τις στρατηγικές για την επίτευξη πλήρους ενεργειακής αυτάρκειας για το νησί και με τις δυνατότητες μεταφοράς αυτού του φιλόδοξου σχεδίου σε άλλα νησιά της Ευρώπης και σε άλλες περιφέρειες παγκοσμίως. Οι στρατηγικές περιλαμβάνουν την ευαισθητοποίηση σχετικά με την εξοικονόμηση ενέργειας και την αύξηση της χρήσης άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (όπως η θερμική και η φωτοβολταϊκή ηλιακή ενέργεια) ή τη χρήση διαφόρων ειδών βιομάζας και οργανικών αποβλήτων που παράγονται στο νησί. Με αυτό το σχέδιο ανανεώσιμης πηγής ενέργειας το νησί El Hierro θα αναδειχθεί σε παγκόσμιο ηγέτη στον τομέα των συστημάτων ενεργειακής αυτάρκειας που βασίζονται σε καθαρές, ανανεώσιμες πηγές, συμβάλλοντας έτσι στην προαγωγή της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης που συμβαδίζει με τη διαφύλαξη του περιβάλλοντος.

Για περισσότερες πληροφορίες: itc@itccanarias.org

Μια άποψη του συστήματος.

INTERREG IIIA ΙΣΠΑΝΙΑ/ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Στήριξη της παραγωγής φελλού

Συνολικό κόστος: € 2 106 435
Συνεισφορά ΕΕ: € 1 579 827

«Ο φελλός είναι πόρος ζωτικής σημασίας για την περιβαλλοντική και εδαφική ισορροπία των ορεινών περιοχών (Sierras) του San Mamede και του San Pedro, μιας έκτασης 8 500 km² που βρίσκεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Ιβηρικής Χερσονήσου και συνορεύει με τις περιφέρειες Alentejo και Extremadura. Στην περιοχή αυτή, οι 120 και πλέον μικρές επιχειρήσεις που ασχολούνται με το φελλό κινδυνεύουν να κλείσουν αν χαθεί η παραδοσιακή τους αγορά, αυτή των φελλών για κρασί. Για αντιμετώπιση αυτής της απειλής υλοποιήθηκε ένα σχέδιο διασυνοριακής συνεργασίας, το «Corchisa», που επέτρεψε την καλύτερη γνώση του τομέα, της περιοχής και της αγοράς. Επιπλέον, υλοποιήθηκαν προωθητικές δράσεις, υποστηρίχθηκε η συνεργασία μεταξύ των παραγωγών και παρασχέθηκε τεχνική υποστήριξη σε θέματα επιχειρηματικής διαχείρισης. Η προσέγγιση αυτή ολοκληρώθηκε με την εκπόνηση ενός στρατηγικού σχεδίου και την απόφαση για δημιουργία ενός cluster (συγκροτήματος) ειδικά για το φελλό στην Extremadura μέσα στο 2008.»

Fatima Cano, Στέλεχος σχεδίου, ASECOR
fcano@asecor.com

INTERREG IIIA Ιρλανδία/Βόρεια Ιρλανδία

«Vital Signs»: περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των μαθητών

Συνολικό κόστος: € 532 140
Συνεισφορά ΕΕ: € 399 105

«Το πρόγραμμα Vital Signs ήταν ένα σχέδιο συνεργασίας που υλοποιήθηκε στο διάστημα 2005-06, και ανέπτυξε λογισμικό για προσωπικούς ψηφιακούς βοηθούς (pda) και μια διαδικτυακή βάση δεδομένων συνδεδεμένη με εφαρμογή GIS που περιέχει δεδομένα για τις μετεωρολογικές συνθήκες, την ποιότητα του νερού, τα χαρακτηριστικά των υδατορρευμάτων και τους οικοτόπους των λεκανών απορροής των ποταμών Blackwater, Foyle και Melvin, στα σύνορα μεταξύ Βόρειας Ιρλανδίας και Ιρλανδικής Δημοκρατίας. Κάθε μήνα οι μαθητές κατέγραφαν τα δεδομένα σε περιοχές γύρω από το σχολείο τους ώστε να τηλεφορτωθούν στη βάση δεδομένων. Τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα να συγκρίνουν τα δεδομένα τους με αυτά άλλων σχολείων στην υδρολογική τους λεκάνη. Διοργανώθηκαν κοινές τεχνικές επισκέψεις που ενίσχυαν τους δεσμούς μεταξύ των κοινοτήτων και τόνωσαν το αίσθημα ιδιοκτησίας επί των τοπικών πόρων. Το σχέδιο ενίσχυσε την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των παιδιών και έφερε τις νέες τεχνολογίες σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές και στα σχολεία τους.»

Gretta McCarron, Επικεφαλής σχεδίου
blackwatervitalsigns@yahoo.ie
www.vitalsignsireland.org

INTERREG IIIC Ανατολική ζώνη

Ανάπλαση εγκαταλειμμένης χωματερής

Συνολικό κόστος: € 4 500 000
Συνεισφορά ΕΕ: € 3 240 000

Το σχέδιο συνεργασίας με την ονομασία «IUWMM - Integrated Urban Waste Management Model» (Ολοκληρωμένο μοντέλο διαχείρισης αστικών αποβλήτων) εξασφάλισε τη συμμετοχή 14 περιφερειακών και τοπικών αρχών που αντάλλαξαν ορθές πρακτικές στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων. Μια από τις περιπτώσεις που μελετήθηκαν ήταν μια παλιά παροπλισμένη χωματερή νοτίως της Λειψίας (πληθυσμός: 500 000) όπου είχαν εναποθεθεί συνολικά 3,8 εκατ. m³ αποβλήτων. Η χωματερή δεν πληρούσε τις ευρωπαϊκές περιβαλλοντικές προδιαγραφές ιδίως όσον αφορά την προστασία των υπόγειων υδάτων και τις αέριες εκπομπές. Σε πρώτη φάση, εξετάστηκαν οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι. Στη συνέχεια εκπονήθηκε σχέδιο ανάπλασης της χωματερής με στόχο την ελαχιστοποίηση της διάχυσης των διασταλαζόντων υγρών, τη χρήση της ως χώρο αναψυχής και, τέλος, την παραγωγή ενέργειας από τα παραγόμενα αέρια της χωματερής και από την ηλιακή ακτινοβολία. Έτσι, η χωματερή καλύφθηκε με ένα ειδικό στεγανοποιητικό κάλυμμα (σε έκταση 260 στρεμμάτων) και ακολούθησε φύτευση.»

Frank Richter, Stadtreinigung Leipzig,
Eigenbetrieb der Stadt Leipzig
FRichter@SRLeipzig.de

INTERREG IIIB Βαλτική Θάλασσα

Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στη Βαλτική

Συνολικό κόστος: € 2 246 822
Συνεισφορά ΕΕ: € 1 399 616

«Η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο στην αιεφόρο εδαφική ανάπτυξη. Η δημοσίευση «Towards climate change adaptation in the Baltic Sea Region» («Για την προσαρμογή της περιοχής της Βαλτικής στην κλιματική αλλαγή») είναι το πιο πρόσφατο προϊόν των σχεδίων SEAREG και ASTRA με θέμα την προσαρμογή της περιοχής της Βαλτικής στην κλιματική αλλαγή, τα οποία υλοποιήθηκαν από τη Γεωλογική Υπηρεσία της Φινλανδίας (GTK) σε συνεργασία με πολλές τοπικές και περιφερειακές αρχές και ερευνητικά ινστιτούτα. Αυτή η ιδιαίτερα αποδοτική διεπιστημονική συνεργασία επέτρεψε σε πόλεις όπως το Εσροο στη Φινλανδία και το Gdansk στην Πολωνία να ενσωματώσουν την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή στο μελλοντικό σχεδιασμό των χρήσεων γης.»

Philipp Schmidt-Thomé, GTK
philipp.schmidt-thome@gtk.fi
www.astra-project.org

«Εργαζόμαστε για τις περιφέρειες – Η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ την περίοδο 2007-2013»

Η νέα δημοσίευση με τίτλο «Εργαζόμαστε για τις περιφέρειες – Η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ την περίοδο 2007-2013» διατίθεται σε όλες τις κοινοτικές γλώσσες. Στις 36 σελίδες της αναλύεται η περιφερειακή πολιτική της ΕΕ και οι τρόποι με τους οποίους αυτή υποστηρίζει, για παράδειγμα, τις μεταφορές, την καινοτομία, την περιβαλλοντική και αστική ανάπτυξη στις περιφέρειες και τις πόλεις της Ευρώπης. Η συνεργασία μεταξύ των περιφερειών, η αξιολόγηση των προγραμμάτων, καθώς και θέματα λογιστικών και λοιπών ελέγχων και οι απαιτήσεις δημοσιότητας είναι μερικές ακόμη πτυχές που καλύπτονται σε αυτή τη δημοσίευση. Παρατίθενται επίσης αριθμητικά στοιχεία σχετικά με τα χρήματα (από κοινοτικούς πόρους) που θα δαπανηθούν στα 27 κράτη μέλη και για ποιους σκοπούς στα επερχόμενα έτη.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/pres_en.htm

